

Załącznik nr 1
do projektu uchwały
XL/1/2026

"NIC O NAS BEZ NAS"

Związek Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

SPRAWOZDANIE

Zarządu z działalności

ZWIĄZKU GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

ZA ROK 2025

XL Zgromadzenie Ogólne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

17-18 czerwca 2026 r., Jachranka

Sprawozdanie Zarządu z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej za 2025 rok

Spis informacji zawartych w Sprawozdaniu z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) w 2025 roku

1. Wstęp do sprawozdania z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 roku
2. XXXVII Zgromadzenie Ogólne ZGWRP, 8 maja 2025 roku, Poznań
3. Zarząd Związku i jego posiedzenia w 2025 roku
4. Komisja Rewizyjna ZGWRP i jej posiedzenia w 2025 roku
5. Udział ZGWRP w procesie legislacyjnym. Kluczowe stanowiska, opinie oraz wystąpienia z 2025 roku
6. Zaangażowanie przedstawicieli ZGWRP w prace Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) i jej zespołów roboczych w 2025 roku
7. Działalność promocyjna ZGWRP w 2025 roku
8. Współpraca zagraniczna ZGWRP w 2025 roku
9. Działalność ZGWRP w zakresie finansów gmin w 2025 roku
10. Schemat organizacyjny Biura ZGWRP w 2025 roku
11. Sprawy członkowskie i wykaz członków ZGWRP w 2025 roku

Wstęp do sprawozdania z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 roku

Szanowni Państwo,

miniony rok był dla Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej czasem szczególnym – rokiem intensywnej pracy, ważnych sukcesów, konsekwentnego rozwoju i wyraźnego wzmocnienia pozycji Związku jako najważniejszej ogólnopolskiej reprezentacji gmin wiejskich. Był to rok, który z satysfakcją możemy określić jako czas potwierdzonej skuteczności, rosnącego zaufania i realnej sprawczości w sprawach istotnych dla lokalnych wspólnot.

Związek nie tylko kontynuował swoją misję reprezentowania interesów gmin wiejskich, ale czynił to z coraz silniejszym mandatem, coraz większą rozpoznawalnością i coraz większym wpływem na debatę publiczną oraz procesy decyzyjne. Przybywające gminy członkowskie są najlepszym dowodem na to, że samorządy dostrzegają wartość wspólnego działania. Są także potwierdzeniem, że głos gmin wiejskich – gdy jest dobrze zorganizowany, merytoryczny i konsekwentny – może być głosem słyszonym, szanowanym i skutecznym.

To był dobry rok dla Związku. Dobry nie dlatego, że wolny od wyzwań, ale dlatego, że na te wyzwania potrafiliśmy odpowiadać wspólnie, odpowiedzialnie i konkretnie. W świecie coraz bardziej skomplikowanych przepisów, rosnących oczekiwań mieszkańców, napięć finansowych oraz nowych obowiązków nakładanych na samorządy, Związek pozostawał miejscem współpracy, wsparcia i realnego wpływu. Pokazywaliśmy, że siłą samorządu jest nie tylko lokalność, ale również zdolność do wspólnego występowania w sprawach, które dotyczą tysięcy mieszkańców obszarów wiejskich.

W minionym okresie Związek podejmował działania w najważniejszych obszarach funkcjonowania gmin: finansów publicznych, oświaty, planowania przestrzennego, gospodarki wodno-kanalizacyjnej, gospodarki odpadami, ochrony środowiska, transformacji energetycznej, inwestycji lokalnych oraz szeroko rozumianego rozwoju obszarów wiejskich. Nasza aktywność obejmowała zarówno opiniowanie projektów aktów prawnych, przygotowywanie stanowisk i postulatów, udział w konsultacjach, jak i bieżące interwencje i rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, parlamentu, instytucji publicznych oraz partnerów eksperckich.

Szczególnie ważne jest to, że Związek był w tym czasie organizacją nie tylko reagującą, ale również inicjującą. Nie ograniczaliśmy się do komentowania rzeczywistości. Wskazywaliśmy problemy, proponowaliśmy rozwiązania, budowaliśmy argumentację i zabiegaliśmy o uwzględnienie specyfiki gmin wiejskich w politykach publicznych. Dzięki temu Związek wzmocnił swoją pozycję jako partner merytoryczny, odpowiedzialny i wiarygodny – taki, którego głos wynika z doświadczenia samorządów, znajomości lokalnych realiów i troski o przyszłość mieszkańców.

Powodem do szczególnej satysfakcji jest również rozwój samej organizacji. Rosnąca liczba członków pokazuje, że Związek jest potrzebny, rozpoznawalny i ceniony przez gminy. Każda nowa gmina członkowska wzmocnia nasz wspólny mandat, ale także zwiększa odpowiedzialność za jakość pracy, skuteczność reprezentacji i dalsze budowanie wspólnoty samorządowej. Związek jest dziś silniejszy, bardziej widoczny i lepiej przygotowany do podejmowania wyzwań, które stoją przed gminami wiejskimi w kolejnych latach.

5 | Strona

Ważnym wymiarem działalności Związku była także codzienna współpraca z gminami członkowskimi: wymiana informacji, wsparcie eksperckie, organizacja spotkań, konferencji, konsultacji i debat. To właśnie w tej bieżącej, często niewidocznej na zewnątrz pracy, ujawnia się prawdziwa wartość Związku. Jesteśmy przestrzenią rozmowy, współpracy i wzajemnego wzmacniania się. Dajemy gminom możliwość korzystania z doświadczeń innych samorządów, wspólnego formułowania postulatów i skuteczniejszego zabiegania o sprawy, które w pojedynkę byłyby znacznie trudniejsze do przeprowadzenia.

Przedkładane sprawozdanie jest więc nie tylko formalnym podsumowaniem działań, inicjatyw, stanowisk i interwencji podejmowanych w minionym okresie. Jest także świadectwem wspólnej pracy, odpowiedzialności i zaangażowania wielu osób: władz Związku, gmin członkowskich, komisji, zespołów, ekspertów oraz biura Związku. Pokazuje skalę aktywności, ale również kierunek, w którym konsekwentnie zmierzamy – ku jeszcze silniejszej reprezentacji gmin wiejskich, większej skuteczności i bardziej realnemu wpływowi na decyzje dotyczące przyszłości polskiej wsi.

Z satysfakcją możemy powiedzieć, że był to rok, w którym Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej potwierdził swoją rolę, wzmocnił swoją pozycję i udowodnił, że wspólne działanie ma sens. Był to rok sukcesów, rozwoju i sprawczości. Rok, który daje powody do dumy, ale także zobowiązuje do dalszej konsekwentnej pracy.

Bo silne gminy wiejskie potrzebują silnej reprezentacji. A silna reprezentacja powstaje tam, gdzie jest wspólnota celów, zaufanie, odpowiedzialność i przekonanie, że razem można osiągnąć więcej.

Stanisław Jastrzębski
Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

XXXIX Zgromadzenie Ogólne ZGWRP,

8 maja 2025 roku, Poznań

8 maja 2025 r. w Poznaniu, przy okazji Europejskiego Kongresu Odnowy i Rozwoju Wsi, odbyło się XXXIX Zgromadzenie Ogólne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP). Rozpoczęcie obrad zaplanowano na godz. 10:00, jednak ze względu na brak *quorum* początek posiedzenia został przesunięty i obrady rozpoczęły się o godz. 10:30.

O problemie zawłaszczania terenów tzw. gmin obwarzankowych

Czas pomiędzy planowanym rozpoczęciem a faktycznym startem Zgromadzenia nie został zmarnowany. Wykorzystano go na omówienie problemu „rabunkowego” zaboru terenów gmin wiejskich przez sąsiadujące miasta. W tym czasie głos zabrała m.in. **Barbara Dykier**, Wójt Gminy Redzikowo. Przedstawiła ona problem gminy, w której sprawuje urząd oraz działania podejmowane wraz z Zarządem ZGWRP, w celu uregulowania kwestii zmian granic pomiędzy gminnymi jednostkami samorządu terytorialnego. Zaproponowała wspólny, pokojowy marsz, którego celem miałyby być przekazanie premierowi rządu apelu o unormowanie i ucywilizowanie kwestii zmiany granic sąsiadujących gmin. Zaproponowała, by zorganizować go – jako marsz apolityczny – po wyborach prezydenckich i by został on przeprowadzony 10 czerwca br., gdy będzie odbywało się posiedzenie Rady Ministrów.

Przy tej okazji o przygotowanej przez ZGWRP propozycji legislacyjnej, cywilizującej proces zmiany granic powiedział **Tomasz Osewski**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Ełk.

O problemach Nowej Wsi Lęborskiej, podobnych do tych, z jakimi mierzy się Redzikowo powiedział wójt tej gminy – **Szymon Medalion**, który również zachęcał do zorganizowania marszu 10 czerwca br. w Warszawie.

Do tematu odniósł się także **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Długosiodło. Zgodził się on z potrzebą ucywilizowania problemu i zorganizowania marszu, który zwróci uwagę władz centralnych na tę kwestię. Dodał też, że niewykluczone, iż marsz zostanie wykorzystany do zaakcentowania także innych palących problemów gmin z obszarami o charakterze wiejskim, w tym kwestii finansowania oświaty i utrzymania placówek oświatowych w gminach, w których postępuje depopulacja.

Przewodniczący Jastrzębski zaapelował też o większą współpracę i zaangażowanie wójtów i burmistrzów w działalność Związku, by był on bardziej efektywny i odpowiadał na szersze spektrum problemów, jakie dotyczą gminy.

Wybory Prezydium i trzech komisji

Po tej dyskusji przewodniczący Zarządu ZGWRP powitał wszystkich uczestników i o godz. 10:30 otworzył obrady Zgromadzenia Ogólnego. Przyszedł zatem czas na wybór składu Prezydium Zgromadzenia Ogólnego oraz trzech komisji: mandatowej, skrutacyjnej oraz uchwał i wniosków.

Przewodniczącą Prezydium została **Anna Grygierek**, Wiceprzewodniczącą Zarządu ZGWRP, Burmistrz Strumienia. Do składu Prezydium dołączyli także **Jacek Brygman**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Cekcyn i wspomniany już **Stanisław Jastrzębski**.

W skład Komisji Mandatowej weszli: **Marcin Uchman**, Wójt Gminy Cegłów, **Krzysztof Kalinowski**, Wójt Gminy Dębe Wielkie oraz **Daria Wyzuj**, Wójt Gminy Pogorzela.

Do pracy w Komisji Skrutacyjnej zaproszeni zostali: **Paweł Olejniczak**, Wójt Gminy Gomunice, **Radosław Agaciak**, Wójt Gminy Brójce oraz **Mateusz Kamiński**, Burmistrz Rzgowa.

Z kolei w składzie Komisji Uchwał i Wniosków znaleźli się: **Bogumiła Lewandowska-Siwiek**, Wójt Gminy Baranów, **Wioletta Głowacka**, Wójt Gminy Zgierz, **Michał Michalik**, Wójt Gminy Rawa Mazowiecka, **Piotr Kuropatwa**, Wójt Gminy Wartkowice oraz **Artur Miętkiewicz**, Wójt Gminy Łądek.

Omówienie działalności Związku w 2024 roku

Następnym krokiem było przyjęcie porządku obrad, a po jego przegłosowaniu sprawozdanie Zarządu ZGWRP z działalności Związku w 2024 r. przedstawił wójt **Stanisław Jastrzębski**.

Po przedstawieniu sprawozdania przystąpiono do dyskusji na jego temat. Głos w tym momencie zabrał **Andrzej Pulit**, Wójt Gminy Skarbimierz odnosząc się do spraw oświatowych. Został on na koniec swojego wystąpienia poproszony o złożenie wniosku do Komisji Uchwał i Wniosków w sprawie przygotowania przez Zarząd stanowiska dotyczącego kwestii finansowych związanych z oświatą, w oparciu o zagadnienia przedstawione w ww. wystąpieniu.

Uczestnicy Zgromadzenia wskazywali m.in., że w przedstawionym sprawozdaniu z działalności Związku za 2024 r. zabrakło odniesień do kwestii związanych ze zmianami reguł w planowaniu przestrzennym. W odpowiedzi **Stanisław Jastrzębski** przedstawił działania Związku w tym obszarze tematycznym. Padła też zapowiedź powołania zespołu ds. planowania przestrzennego i prośba o wydelegowanie kompetentnych pracowników gmin do pracy w tym zespole.

Do kwestii funkcjonowania oświaty w gminach odniosła się także przewodnicząca prezydium **Anna Grygierek**, która omówiła prace Związku prowadzone w zakresie poprawy przepisów regulujących funkcjonowanie oświaty i finansowania szkół i przedszkoli.

Sprawozdania finansowe, Komisji Rewizyjnej i absolutorium dla Zarządu

Kolejnym punktem obrad było przedstawienie sprawozdania finansowego Związku za 2024 r. Sprawozdanie zaprezentowała **Agnieszka Wojda**, Wiceprzewodnicząca Zarządu i Skarbnik Związku, Wójt Gminy Kocierzew Południowy.

Jako kolejny o zabranie głosu został poproszony **Wojciech Rudalski**, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej Związku, Wójt Gminy Paradyż. Zaprezentował on sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, omawiając czym zajmowała się Komisja w roku ubiegłym. Zaznaczył, że po dokonaniu weryfikacji zgodności sprawozdania Zarządu z działalnością i sprawozdania finansowego z księgami rachunkowymi oraz stanem faktycznym, Komisja Rewizyjna, jednogłośnie składa wnioski w sprawie udzielenia Zarządowi absolutorium za realizację zadań w roku budżetowym 2024.

Do sprawozdania Komisji Rewizyjnej nie było uwag, dlatego przystąpiono do głosowania uchwały w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Związku, sprawozdania finansowego za 2024 rok oraz udzielenia absolutorium dla Zarządu za działalność w 2024 roku. W efekcie głosowania, absolutorium zostało udzielone jednogłośnie.

Za udzielenie absolutorium podziękował przewodniczący Jastrzębski, który przy tej okazji poinformował również, że w Warszawie, w Pałacu Kultury i Nauki otwarta zostanie wkrótce filia biura Związku.

Przyjęcie budżetu oraz podsumowanie pracy Komisji Uchwał i Wniosków

O przedstawienie projektu budżetu Związku na rok 2025 poproszona została Skarbnik ZGWRP. Stąd też na mównicy ponownie pojawiła się wójt **Agnieszka Wojda**, która omówiła planowane przychody i wydatki Związku w roku 2025.

Następnie przeprowadzone zostało głosowanie, w wyniku którego Zgromadzenie Ogólne przyjęło projekt budżetu Związku.

W dalszej kolejności głos zabrała wójt **Bogusława Lewandowska-Siwiek**, przedstawiając efekty pracy Komisji Uchwał i Wniosków.

Zgłoszono wnioski dotyczące:

1. przyjęcia stanowiska w sprawie podwójnego finansowania obowiązkowych zajęć za niezrealizowane godziny nadwymiarowe w dni wolne od zajęć;

2. organizacji marszu mieszkańców gmin wiejskich pod hasłem: „Jestem ze wsi – wieś sercem Polski”; marsz miałby zwrócić uwagę m.in. na problematykę zmiany granic gmin oraz na kwestie finansowania oświaty;
3. planów ogólnych, związanej z nimi procedury, ograniczania praw własności oraz nierealnych terminów na ich wykonanie;
4. zniesienia dwukadencyjności.

Wszystkie wnioski zostały przegłosowane, a w odniesieniu do propozycji zniesienia tzw. dwukadencyjności zrodziła się także szeroka i ożywiona dyskusja.

Następnie wójt **Jacek Brygman** przedstawił aktualne informacje dotyczące pracy w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Skupił się przede wszystkim na kwestiach finansowych, w tym na podziale dodatkowych środków pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli.

Głos w trakcie obrad zabrała także **Aneta Kowalewska**, Dyrektor Biura ZGWRP, która omówiła szereg tematów bieżących z pracy Związku oraz zachęcała do jednoczenia sił i współpracy.

fot. Archiwum ZGWRP

Opracowano na podstawie relacji ze Zgromadzenia Ogólnego zamieszczonej na stronie internetowej Związku (www.zgwrp.pl)

Zarząd Związku i jego posiedzenia w 2025 roku

Członkowie Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (IX kadencja 2024-2029)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko/ Gmina	Województwo
1.	Stanisław Jastrzębski	Przewodniczący	Wójt Gminy Długosiodło	mazowieckie
2.	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Cerkcyn	kujawsko- pomorskie
3.	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca	Burmistrz Strumienia	śląskie
4.	Krzysztof Iwaniuk	Wiceprzewodniczący	Wójt Gmin Terespol	lubelskie
5.	Dariusz Kubus	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Andrespol	łódzkie
6.	Bogumiła Lewandowska-Siwiek	Wiceprzewodnicząca	Wójt Gminy Baranów	wielkopolskie
7.	Paweł Olejniczak	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Gomunice	łódzkie
8.	Tomasz Osewski	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Elk	warmińsko- mazurskie
9.	Marcin Uchman	Wiceprzewodniczący	Burmistrz Ceglowa	mazowieckie
10.	Agnieszka Wojda	Wiceprzewodnicząca /Skarbnik	Wójt Gminy Kocierzew Południowy	łódzkie
11.	Joanna Kleta	Wiceprzewodnicząca	Wójt Gminy Pawonków	śląskie

Posiedzenia Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r.

lp.	Wyszczególnienie	Data	Miejsce/forma
1	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	18.02.2025	Warszawa – stacjonarne
2	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	31.03.2025	Warszawa – stacjonarne
3	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	11.04.2025	online
4	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	5.05.2025	online
5	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	6.06.2025	online
6.	Posiedzenie zarządu ZGWRP	6-7.08.2025	Długosiodło – stacjonarne
7.	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	12.09.2025	online
8.	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	1.10.2025	online
9.	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	6.11.2025	Poznań – hybrydowo
10	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	1-2.12.2025	Warszawa – stacjonarne

Komisja Rewizyjna Związku i jej posiedzenia w 2025 roku

Członkowie Komisji Rewizyjnej Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (IX kadencja 2024-2029)

Ip.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko/ Gmina	Województwo
1.	Wojciech Rudalski	Przewodniczący Komisji Rewizyjnej	Wójt Gminy Paradyż	łódzkie
2.	Radosław Agaciak	Z-ca Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej	Wójt Gminy Brójce	łódzkie
3.	Krzysztof Kalinowski	Członek Komisji Rewizyjnej	Wójt Gminy Dębe Wielkie	mazowieckie
4.	Paweł Piwko	Z-ca Przewodniczącego Komisji	Wójt Gminy Radwanice	dolnośląskie
5.	Andrzej Wieczyński	Członek Komisji Rewizyjnej	Wójt Gminy Obrowo	kujawsko-pomorskie

Posiedzenia Komisji Rewizyjnej Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r.

Ip.	Wyszczególnienie	Data	Miejsce spotkania
1.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	4.04.2025	Poznań
2.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	7.05.2025	Poznań
3.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	14.10.2025	Poznań
4.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	1-2.12.2025	Warszawa

– NIC O NAS BEZ NAS –

Udział ZGWRP w procesie legislacyjnym. Kluczowe stanowiska, opinie oraz wystąpienia z 2025 roku

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentując gminy członkowskie z obszarami o charakterze wiejskim czynnie uczestniczy w procesie legislacyjnym. Udział w tworzeniu i modyfikacji przepisów prawa w kraju przejawia się zarówno w pracach przedstawicieli ZGWRP w pracach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, jak i we współpracy ze stroną rządową, z Parlamentem oraz gminami członkowskimi, a także innymi organizacjami zrzeszającymi jednostki samorządu terytorialnego na różnych poziomach i w różnych aspektach. Przejawem zaangażowania Związku z poprawianiem sytuacji gmin wiejskich i miejsko-wiejskich są także przyjmowane przez ZGWRP stanowiska, wydawane opinie i inne reakcje na zmieniające się realia. Poniżej krótko wskazane zostały wybrane wystąpienia ZGWRP z 2025 r.

1. **Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o funduszu sołeckim (Druk sejmowy nr 610)**

Opinia z 10 stycznia 2025 r.

W opinii wskazano, że ZGWRP negatywnie opiniuje projekt ustawy, którego dotyczyła opinia. Związek wskazał, iż działania powstałe na skutek planowanych obligatoryjnych przepisów mają niewiele wspólnego z aktywizacją obywateli w odniesieniu do demokratycznych norm przyjętych w Polsce.

2. **Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie konieczności utworzenie celowego Rządowego Funduszu Komunalnego**

Stanowisko z 2 kwietnia 2025 r.

W przyjętym stanowisku ZGWRP zwrócił się z prośbą o utworzenie specjalnego celowego funduszu inwestycyjnego dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Fundusz ten miałby pozwolić na dofinansowanie modernizacji, rozbudowy czy budowy nowych oczyszczalni ścieków na obszarach o charakterze wiejskim.

3. **Oświadczenie Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej**

Oświadczenie z 14 kwietnia 2025 r.

Zarząd Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej stanowczo poparł stanowisko **Tomasza Osewskiego**, Wójta Gminy Ełk, wyrażające zdecydowane oburzenie i sprzeciw wobec słów Radnego Rady Miasta Ełku, **Ireneusza Dzienisiewicza**, który podczas sesji Miasta Ełk, 26 marca 2025 r. nazwał mieszkańców gmin obwarzankowych (158 gmin w Polsce), w tym Gminy Ełk, „pasożytami” oraz zarzucił im korzystanie z infrastruktury i usług miejskich. „Wzywamy do przywrócenia kultury dialogu oraz szacunku w naszej wspólnej przestrzeni publicznej, tak by wszyscy mieszkańcy, niezależnie od tego, z jakiej gminy pochodzą, czuli się szanowani i doceniani” – napisano w oświadczeniu.

4. **Pismo w sprawie zmiany przepisów określających procedurę zmiany granic gmin**

Pismo z 21 maja 2025 r.

Adresatami korespondencji byli: Prezes i Wiceprezesi Rady Ministrów, Marszałkowie Sejmu i Senatu oraz Przewodniczący Sejmowej i Senackiej Komisji ds. Samorządu Terytorialnego. Zarząd ZGWRP mając na uwadze często pomijane dobro lokalnych społeczności, oraz niespełnianie uzgodnień, które przedstawiciele miast składali wobec sąsiednich gmin i organów administracji rządowej przygotował projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Projekt ten, dotyczący ucywilizowania procesu zmian granic jednostek

samorządu terytorialnego, stanowił przede wszystkim odpowiedź Związku na brak inicjatywy legislacyjnej po stronie rządowej, która powinna przyjąć stanowisko arbitralne, oparte na sprawiedliwym i akceptowalnym społecznie prawie.

5. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące przepisu o dwukadencyjności wprowadzonego do Kodeksu wyborczego w 2018 r.

Stanowisko z 26 maja 2025 r.

W przygotowanym stanowisku, ZGWRP z całą stanowczością sprzeciwił się antydemokratycznym zmianom zawartym w odnośnej ustawie. Ten akt prawa – zdaniem Związku – działa w całkowitej sprzeczności z przyjętymi i obowiązującymi w Polsce mechanizmami demokratycznych podstaw funkcjonowania państwa.

W treści stanowiska Związek podkreślił, że oczekuje od sprawujących władzę w Polsce ekstraordynaryjnego trybu wprowadzenia zmian w tym obszarze celem przywrócenia konstytucyjnych praw mieszkańcom gmin w obszarze dokonywania wyborów władzy wykonawczej.

6. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie konieczności wprowadzenia zmian dotyczących uszczegółowienia opracowania strategii rozwoju gminy oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy na mocy znowelizowanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Stanowisko z 30 maja 2025 r.

We wskazanym stanowisku Związek podkreślił, że: „Aktualna sytuacja planistyczna wielu gmin wiejskich spowalnia, a nawet paraliżuje – w pewnych obszarach – prawidłowe funkcjonowanie JST. Patrząc na przyszłe zagrożenia wynikające ze spadku cen nieruchomości w okresie następującym po uchwaleniu planu ogólnego, należy prognozować lawinę procesów sądowych związanych z ustaleniem odszkodowania dla gruntów, których wartość uległa zmniejszeniu, a w dalszej perspektywie wypłaty odszkodowań”. Związek podkreślił w stanowisku, że już wtedy należało przewidzieć skutki finansowe wprowadzanych zmian.

7. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące projektu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności przez obowiązane organy ochrony ludności

Stanowisko z 30 maja 2026 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, w przygotowanym stanowisku, wskazał na ciężar, jaki spoczywa na organach ochrony ludności realizujących swoje zadania w ramach funkcjonowania JST. W dokumencie zaznaczono też, iż po stronie resortu spraw wewnętrznych i administracji widoczny był brak możliwości ewaluacyjnych oraz uwzględniania uwag wnoszonych przez Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Dlatego ZGWRP z całą stanowczością informował, że został w ten sposób zmuszony do odstąpienia od wyrażenia opinii do ww. projektu rozporządzenia.

8. Pismo do NFOŚiGW w sprawie konieczności wprowadzenia zmian do programu priorytetowego pn. „Gospodarka wodno-ściekowa poza granicami aglomeracji”

Pismo z 26 czerwca 2025 r.

Odnosząc się do bardzo trudnej sytuacji dotyczącej problematyki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich, ZGWRP zwrócił się do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z prośbą o przyjęcie i wprowadzenie do programu priorytetowego pn. „Gospodarka wodno-ściekowa poza granicami aglomeracji” wskazanych przez Związek zmian. Jednocześnie ZGWRP wskazał w korespondencji, że kwota określona w programie jest przysłowiową kroplą w morzu potrzeb gmin wiejskich w kontekście konieczności wprowadzenia zmian dotyczących sanitacji tych obszarów. Według Związku, zmiany

zaproponowane przez ZGWRP pozwoliłyby nie tylko na efektywne wykorzystanie wskazanej kwoty, ale również przyczynią się do efektywniejszej ochrony środowiska naturalnego.

9. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie konieczności wydłużenia terminu na realizację zadań w ramach planu rozwojowego dla inwestycji B3.1.1 KPO „Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich”

Stanowisko z 21 lipca 2025 r.

W stanowisku ZGWRP podkreślił, że za konieczne uważa podjęcie działania dwutorowego.

Z jednej strony miałyby ono polegać na ciągłym dążeniu do zwiększenia dostępności środków na inwestycje wodno-kanalizacyjne. Z drugiej zaś na takim wydłużeniu czasu na realizację tych inwestycji, które pozwoliłyby na realne i pełne wykorzystanie środków przeznaczonych na ten cel.

10. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu rozporządzenia Rady Ministrów dotyczącego ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany nazwy gminy

Stanowisko z 22 lipca 2025 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej pozytywnie zaopiniował w tym stanowisku projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania statusu miasta niektórym miejscowościom oraz zmiany nazwy gminy. Projekt ów został przedłożony do zaopiniowania w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

11. Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie podziału rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 34 ust. 1 i 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

Opinia z 24 lipca 2025 r.

Związek wskazał, że – po zapoznaniu się z przedstawionym wspólnie przez Ministerstwo Infrastruktury i Ministerstwo Finansów sposobem podziału rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 34 ust. 1 i 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego – pozytywnie opiniuje przedstawioną propozycję. W opinii ZGWRP zaznaczył, że zaproponowana kwota 220 mln zł stanowi o zwiększeniu środków na realizację zadań na drogach gminnych znajdujących się na listach rezerwowych zadań do dofinansowania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w 2025 roku.

12. Protest ZGWRP w sprawie rozporządzenia dot. granic

Protest z 29 lipca 2025 r.

W przygotowanym wystąpieniu wskazano, że w ślad za pismem z 21 maja br. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej wnosi stanowczy protest i uważa za całkowicie lekceważące podejście strony rządowej, reprezentowanej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w odniesieniu do kwestii regulacji prawnych dotyczących procedury zmiany granic gmin. Związek podkreślił przy tym, że przepisy, które obecnie obowiązują sprzyjają inicjowaniu przez średnie i duże miasta postępowań, które – wbrew opinii lokalnej społeczności – prowadzą do przejmowania ważnych społecznie i ekonomicznie części gmin wiejskich.

13. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące tworzenia projektu Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do roku 2035

Stanowisko z 8 sierpnia 2025 r.

W stanowisku z początku sierpnia ub.r. ZGWRP zwrócił się z prośbą o włączenie przedstawicieli gmin z obszarami wiejskimi do prac związanych z przygotowaniem koncepcji

Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do roku 2035 (ŚSRK). W wystąpieniu Związku podkreślono, iż obszar obejmujący blisko 93% powierzchni kraju i zamieszkały przez 38% ludności zmaga się obecnie z potężnym kryzysem demograficznym, który będzie się pogłębiał. W związku z tym koniecznością – przy tworzeniu dokumentów strategicznych – oprócz danych statystycznych, jest korzystanie z wiedzy osób, które mają codzienny kontakt z obszarami nieurbanizowanymi. Dlatego właśnie ZGWRP wniósł o zaangażowanie osób z gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w tworzenie wspomnianej strategii.

Na to stanowisko ZGWRP otrzymał odpowiedź z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w której napisano m.in.: „Cieszy nas Państwa zainteresowanie tematem. Z chęcią skorzystamy z Państwa wiedzy i doświadczenia, dlatego już teraz zachęcamy do udziału w konsultacjach publicznych projektu ŚSRK, które rozpoczną się jeszcze w tym kwartale”.

14. Stanowisko strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w sprawie zniesienia przepisów ograniczających liczbę kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast

Stanowisko z 14 sierpnia 2025 r.

Ogólnopolskie i regionalne organizacje tworzące stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego zaapelowały o zniesienie przepisów ograniczających liczbę kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, wprowadzonych ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz.U. 2018 poz. 130). Stanowisko to było kolejnym już wystąpieniem ZGWRP przeciwko tzw. dwukadencyjności.

15. Wniosek Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie wsparcia budowy, przebudowy i modernizacji dróg gminnych i powiatowych

Wniosek z 19 sierpnia 2025 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej we wniosku zaapelował o pilne podjęcie prac zmierzających do zwiększenia wysokości wsparcia lokalnej infrastruktury drogowej.

16. Prośba do Ministra Energii o rozwiązanie problematyki związanej z modernizacją oświetlenia ulicznego

Prośba z 19 sierpnia 2025 r.

W korespondencji skierowanej do Ministra Energii, ZGWRP jako organizacja zrzeszająca największą w Polsce liczbę gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, w celu poprawy efektywności energetycznej, przez obniżenie energochłonności oświetlenia wnosił o wprowadzenie zmian, które miałyby na uwadze kryteria legalności wydatkowania środków publicznych, a także gospodarności i celowości dokonywania wydatków ze środków publicznych.

17. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej i ocena projektu ustawy UC100 – ROP dla opakowań

Stanowisko z 2 września 2025 r.

W przygotowanym wystąpieniu ZGWRP zaapelował o jak najszybsze odniesienie się do przygotowanych przez organizację uwag do projektu ustawy. Związek zawniósł również o przedstawienie kolejnej wersji projektu, która będzie mogła być skierowana do dalszych prac legislacyjnych.

18. Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz ustawy – Prawo wodne (UD48)

Opinia z 3 września 2025 r.

W wystąpieniu z początku września ub.r. ZGWRP negatywnie zaopiniował przedstawiony projekt, wskazując jednocześnie na konieczność przeprowadzenia rozmów eksperckich na linii Rząd – Samorząd. Rozmowy takie – zdaniem Związku – powinny być przeprowadzone nie na poziomie opiniowania projektu ustawy, ale na etapie identyfikacji problemu, tworzenia założeń, projektowania mechanizmów, modeli empirycznych, czyli procesów opisujących, przewidujących lub symulujących rzeczywiste zjawiska, bazujących na danych pochodzących z obserwacji i doświadczeń, a nie wyłącznie na abstrakcyjnych zasadach teoretycznych. W odpowiedzi na negatywną opinię Związku Ministerstwo Infrastruktury przygotowało odpowiedź, w której odniosło się do uwag przedstawionych przez ZGWRP.

19. Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o funduszu sołeckim (druk sejmowy 610)

Opinia z 11 września 2025 r.

„Wyrażamy niepokój i protestujemy przeciwko działaniom Parlamentu zmierzającym do wprowadzenia w zapisach prawa uprawnień dla jednostek pomocniczych gmin, w postaci ubezpieczeń, możliwości dysponowania majątkiem czy zaciągania zobowiązań” – napisano w omawianej opinii. Związek wskazał, że kolejne obciążenia finansowe, związane z ubezpieczeniami od odpowiedzialności cywilnej czy następstw nieszczęśliwych wypadków, z możliwością zaciągania zobowiązań finansowych przez jednostki pomocnicze gmin jeszcze głębiej będą defragmentować budżety JST. W związku z szeregiem uwag, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej negatywnie zaopiniował omawiany projekt ustawy. Organizacja wskazała również, że działania powstałe na skutek planowanych, obligatoryjnych przepisów mają mało wspólnego z aktywizacją obywateli w odniesieniu do demokratycznych norm przyjętych w Polsce.

20. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do projektu Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.

Stanowisko z 10 października 2025 r.

Związek Gmin Wiejskich RP zapoznając się z projektem Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. (KPEiK-u) dostrzegł wiele obszarów wymagających doprecyzowania. Braki dotyczące analiz, szczególnie w obszarze zastępowania nośników kopalnych, udziału społecznego oraz innych form rozwoju energetyki odnawialnej uniemożliwiły Związkowi wydanie pozytywnej opinii o tym dokumencie. W stanowisku ZGWRP zaznaczono, że w debacie o energetycznej przyszłości Polski nie wolno tracić zdrowego rozsądku i używać „mało naukowych” obliczeń. „Nawet jeśli jako ZGWRP, albo szerzej jako społeczeństwo uważamy, że jest ogromne zagrożenie ze strony emisji CO₂ i jedynym lekarstwem jest energetyka odnawialna – to róbmy to w zgodzie, ze zdrowym rozsądkiem, zwracając uwagę na ogólnosiątkową emisję” – sygnalizował Związek. Na to stanowisko ZGWRP odpowiedź przygotował Minister Energii.

21. Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do Projektu uchwały Rady Ministrów zmieniającej uchwałę w sprawie zatwierdzenia Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026

Opinia z 15 października 2025 r.

Związek Gmin Wiejskich RP negatywnie zaopiniował zaproponowane przez Radę Ministrów zmiany. Opinia była negatywna nie dlatego, że zaproponowane zmiany były niewłaściwe, ale dlatego, że w pod presją czasu nie było możliwe racjonalne, zgodne z zasadami Prawa

zamówień publicznych wydatkowanie środków z programu. Związek podkreślił, iż jednostki samorządu terytorialnego podczas realizacji obowiązków wskazanych w Programie Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej borykały się w owym czasie z trudnościami o wiele bardziej złożonymi, wymagającymi natychmiastowej reakcji na najwyższym szczeblu organów rządowych. Związek zaznaczył przy tym bardzo dobitnie, iż JST podlegają w obszarze finansowym kontrolom regionalnych izb obrachunkowych oraz Najwyższej Izby Kontroli. Na taką opinie odpowiedź przygotowało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

22. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące przepisu o dwukadencyjności po wysłuchaniu publicznym w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 29.10.2025 r.

Stanowisko z 4 listopada 2025 r.

Podsumowując wystąpienia w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, ZGWRP wskazał w przygotowanym stanowisku, że zwolennicy dwukadencyjności swoim działaniem chcą nie tylko ograniczenia narzędzi demokratycznych, jakimi dysponują wspólnoty, ale wprost chcą doprowadzić do wprowadzenia bocznymi drzwiami centralnego sterowania wspólnotą. Jednocześnie osoby te opowiedziały się za bezprawnym pozbawianiem członków lokalnych wspólnot biernego i czynnego prawa wyborczego. Zdaniem ZGWRP, w rezultacie prowadzi to do rozmontowania i marginalizacji znaczenia samorządu terytorialnego. jednocześnie Związek podkreślił, że przed samorządami stoją wielkie wyzwania, związane m.in. z demografią, bezpieczeństwem i odpornością na kryzysy. „Musimy reformować samorząd, doskonalić jego działania, podnosić jakość usług publicznych. Jesteśmy gotowi do dyskusji na ten temat, także na temat zmian w samorządzie. Ale nie zgadzamy się, aby ta dyskusja i proponowane rozwiązania miały charakter wyrwykowy i stojący w sprzeczności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej” – podkreślił ZGWRP.

23. List otwarty Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do Prezesa Rady Ministrów, Posłów Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej Szanowny Panie Premierze, w sprawie finansowania oświaty

List otwarty z 6 listopada 2025 r.

W związku z obietnicą, którą publicznie Premier złożył po rozmowach z gronem nauczycieli z Legionowa na temat planowanych zmian w ustawie Karta Nauczyciela w zakresie obowiązku wypłaty wynagrodzenia za tzw. gotowość bez konieczności faktycznej realizacji godzin dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej zaapelował do posłów koalicji rządowej o zaangażowanie strony samorządowej w prace przy tworzeniu projektu ustawy, zanim zostanie on przekazany do Marszałka Sejmu RP.

24. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie konieczności zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej dotyczących zwrotu kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej

Stanowisko z 18 listopada 2025 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej zaapelował o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do nowelizacji ustawy o pomocy społecznej w zakresie dotyczącym zwrotu kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej (DPS-ach). Zdaniem ZGWRP zaproponowany przez organizację zakres zmian powinien umożliwić samorządom gminnym skuteczne dochodzenie zwrotu środków publicznych wydatkowanych na opiekę nad mieszkańcami DPS, przy jednoczesnym zachowaniu gwarancji praw osób wymagających wsparcia. Związek przesłał wraz ze stanowiskiem propozycję legislacyjną, która w znacznym stopniu może poprawić trudną sytuację gmin.

25. Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy z dnia 31 października 2025 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne

Stanowisko z 18 listopada 2025 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) po zapoznaniu się z projektem ustawy z dnia 31 października 2025 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne, wyraża uznanie dla celu projektu, jakim jest poprawa jakości wód w kąpieliskach oraz dostosowanie przepisów krajowych do wymogów Dyrektywy 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. Jednocześnie Związek wskazuje, że zaproponowane rozwiązania – w obecnym kształcie – nakładają na gminy, w szczególności gminy wiejskie, szereg nowych obowiązków administracyjnych, organizacyjnych i finansowych, bez zapewnienia adekwatnych środków finansowych ani mechanizmów wsparcia.

26. Stanowisko Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (UD 252)

Stanowisko z 28 listopada 2025 r.

Po wnikliwej analizie projektu zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – na podstawie druku UD 252 oraz wewnętrznych konsultacji z niektórymi gminami z obszarami wiejskimi Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej negatywnie zaopiniował projekt nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Związek przygotował ponadto opinię z 23 czerwca 2025 r., w sprawie funkcjonowania Ustawy o dochodach JST z dnia 1.10.2024 r. i stanowisko z 2 kwietnia 2025 r. w sprawie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1130). W ramach działań realizowanych na rzecz gmin wiejskich i miejsko-wiejskich Związek 15 września ub.r. zaopiniował w sprawie projektu ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw, a z datą 14 października 2025 r. przygotowany został szczegółowy komentarz do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodach JST oraz ustawy o finansowaniu zadań oświatowych. Z kolei na 15 października 2025 r. datowany jest komentarz do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw, a 18 grudnia ub.r. przygotowano stanowisko dotyczące projektu rozporządzenia MSWiA w sprawie ewidencji obrony cywilnej. Warto również wspomnieć o apelu (z 18 marca 2025 r.) organizacji samorządowych, branży gospodarowania odpadami oraz recyklerów w sprawie koncepcji wdrożenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta przedstawionej przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska w piśmie z 15 lutego 2025r. i poddanej konsultacjom w ramach prac Sejmowej Podkomisji stałej do spraw monitorowania gospodarki odpadami w dniu 17 lutego 2025 r.

Podsumowując działania podejmowane w ubiegłym roku przez Związek można z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że był to czas intensywnej pracy, która – choć nie zawsze skutkowałą pożądanym działaniem po stronie rządowej lub innych interesariuszy, do których adresowane było konkretne wystąpienie – przynosiła efekt w postaci wynoszenia podejmowanych przez ZGWRP zagadnień do rangi problemów szeroko dyskutowanych. Pozwala to na budowanie coraz mocniejszej pozycji Związku w kontaktach z Parlamentem, ze stroną rządową i innymi uczestnikami prac legislacyjnych.

Zdecydowaną większość wystąpień ZGWRP i przekazanych odpowiedzi znaleźć można na stronie internetowej Związku.

Zaangażowanie ZGWRP w prace Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) i jej zespołów roboczych w 2025 roku

Przedstawiciele ZGWRP w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego IX kadencja (2024-2029)

Ip.	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w KWRiST
1.	Stanisław Jastrzębski	Przewodniczący Zarządu ZGWRP Wójt Gminy Długosiodło	członek
2.	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP Wójt Gminy Cerkwin	członek

Przedstawiciele ZGWRP w Zespołach roboczych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

Ip.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
1	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Dariusz Kubus	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Andrespol	członek
2	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Tomasz Osewski	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Elk	zastępca
3	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	zastępca
4	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Strumienia	Współprzewodnicząca strony samorządowej
5	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Bogumiła Lewandowska-Siwiek	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Baranów	członek
6	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Tomasz Osewski	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Elk	zastępca
7	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Renata Kędzierska	Wójt Gostynina/ Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
8	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Katarzyna Zychowicz	Specjalista ZGWRP	zastępca
9	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Paweł Olejniczak	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Gomunice	członek
10	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Joanna Wons-Kleta	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Pawonków	zastępca

lp.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
1	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Łukasz Kubiak	Wójt Gminy Krobia/ Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
1	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Agnieszka Wojda	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Kocierzew Południowy	zastępca
1	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Radosław Agaciak	Wójt Gminy Brójce/Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
1	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Piotr Szczęśniak	Wójt Gminy Nowosolna/ Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
1	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Joanna Wons-Kleta	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Pawonków	członek
1	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Paweł Kownacki	Wójt Gminy Wieliszew/ Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
1	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	zastępca
1	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Mateusz Kamiński	Wójt Gminy Rzgów/Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
1	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Robert Jarzębak	Wójt Gminy Dobroń/Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
2	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Krzysztof Iwaniuk	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gmin Terespol	członek
2	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Paweł Kownacki	Wójt Gminy Wieliszew/ Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
2	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Marcin Uchman	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Ceglowa	zastępca
2	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Mirosław Lech	Wójt Gminy Korycin/Gmina Członkowska ZGWRP	Współprzewodniczący strony samorządowej
2	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Krzysztof Iwaniuk	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Terespol	Członek
2	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Danuta Supera	Wójt Gminy Dmosin/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
2	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	zastępca
2	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Dariusz Kubus	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Andrespol	członek

lp.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
2	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Konrad Kroczek	Kierownik GOPS w Strumieniu/Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
2	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Hanna Pietrykowska-Langner	Dyrektor OPS w Czempiniu/Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
3	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Krzysztof Sobejko	Wójt Gminy Leżajsk/Gmina Członkowska ZGWRP	członek
3	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Sebastian Czwojda	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP	zastępca
3	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	zastępca
3	Zespół ds. Statystyki Publicznej	Krzysztof Kalinowski	Członek Komisji Rewizyjnej ZGWRP/Wójt Gminy Dębe Wielkie	członek
3	Zespół ds. Statystyki Publicznej	Sebastian Czwojda	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP	zastępca
3	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Cekcyn	członek
3	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Agnieszka Wojda	Wiceprzewodnicząca Zarządu, Skarbnik ZGWRP/ Wójt Gminy Kocierzew Południowy	zastępca
3	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Bernard Sabura	Specjalista ZGWRP	zastępca
3	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Barbara Dykier	Wójt Gminy Redzikowo/ Gmina Członkowska ZGWRP	członek
3	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Piotr Szlapa	Wójt Gminy Dobrzeń Wielki/ Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
4	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Dariusz Michałek	Wójt Gminy Kleszczów/ Gmina Członkowska ZGWRP	zastępca
4	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Sebastian Czwojda	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP	zastępca
4	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Marcin Uchman	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Ceglowa	zastępca

**Posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego
i zespołów problemowych Komisji w 2025 r.**

Lp.	Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego/Zespoły	liczba posiedzeń w 2025 roku
1.	KWRIST posiedzenia plenarne 05.02; 26.02; 25.03; 23.04; 04.06; 25.06; 16.07; 30.07; 27.08; 24.09; 29.10; 26.11; 17.12,	13
2.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli 14.01; 03.02; 19.02; 07.03; 24.03; 31.03; 14.04; 15.05; 12.06; 10.07; 29.07; 20.08; 17.09; 20.10; 19.11; 02.12; 09.12.	17
3.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu 10.01; 22.01; 18.02; 18.03; 16.04; 21.05; 03.06; 18.06; 14.07; 22.07; 19.08; 26.08; 09.09; 16.09; 22.09; 21.10; 18.11; 10.12.	18
4.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska 19.02; 19.03; 18.04; 20.05; 23.06; 23.07; 21.08; 04.09; 19.09; 20.10; 18.11; 12.12.	12
5.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu 22.01; 24.02; 20.03; 22.05; 12.06; 04.07; 24.07; 18.09; 22.10; 19.11; 11.12.	11
6.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa 16.01; 19.03; 21.05; 17.11.	4
7.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej 13.01; 18.02; 18.03; 16.04; 17.06; 23.06; 07.07; 21.07; 20.08; 05.09; 10.09; 19.09; 10.10; 17.11; 20.11; 08.12; 02.12.	17
8.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego 14.01; 29.01; 24.02; 21.03; 17.04; 23.05; 13.06; 23.07; 18.08; 17.09; 11.12.	11
9.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych 24.01; 24.02; 14.04; 15.05; 13.06; 18.06; 28.07; 25.08; 18.09; 23.09; 27.10; 14.11; 09.12.	13
10	Zespół ds. Międzynarodowych Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej 25.07; 21.08; 12.09; 23.10; 20.11; 25.11; 12.12.	7
11	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych 17.06; 15.07; 22.07; 16.09; 01.10; 23.10.	6
12	Zespół ds. Statystyki Publicznej 24.01; 15.03; 12.05; 21.07.	4

Działalność promocyjna ZGWRP w 2025 r.

Wydarzenia z 2025 roku z udziałem ZGWRP – wybrane przykłady

Jednym z elementów wspierających promocję działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej jest udział jego przedstawicieli w różnorodnych wydarzeniach, w tym w seminariach, szkoleniach i konferencjach oraz kongresach. Mieści się w tym obszarze również uczestnictwo w pracach różnych gremiów i zespołów merytorycznych. Dlatego też warto zaznaczyć, że, jak co roku, także w 2025 r. reprezentanci ZGWRP brali czynny udział w licznych wydarzeniach związanych z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego.

Intensywne działania w tym obszarze realizowane były praktycznie przez cały rok. Na przykład 17 stycznia 2025 r. w Warszawie odbyło się wydarzenie dotyczące nowej perspektywy finansowej pn. „Zorientowana na rezultaty polityka spójności po 2027 r. – wyzwania, zagrożenia i szanse. Co czeka nas w nowym okresie programowania?”. Organizatorami wydarzenia byli: EESC – European Economic and Social Committee, Wspólnota Robocza Związków Organizacji Społecznych i Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. W wydarzeniu „na żywo” wzięło udział ponad 400 osób, a przedstawicielem ZGWRP, który uczestniczył w panelu pt. „Zorientowana na rezultaty polityka spójności po roku 2027 – wyzwania, zagrożenia i szanse. Spojrzenie interesariuszy publicznych i decydentów politycznych” był przewodniczący **Stanisław Jastrzębski**.

Ważnym elementem działań realizowanych przez ZGWRP jest zabieganie o zachowanie integralności terytorialnej gmin, w sytuacji, gdy brakuje zgody na roszczenia wysuwane wobec gmin z obszarami wiejskimi przez sąsiednie jednostki samorządu. Nie może zatem dziwić, że Związek stara się być w kontakcie z zainteresowanymi gminami i organizuje dla nich spotkania. Służą one dzieleniu się informacjami i realizowanymi działaniami. Przykładem takich działań, które przy okazji mają także wymiar promocji działalności ZGWRP jest spotkanie przedstawicieli samorządów bezpośrednio zainteresowanych problemem ochrony granic gmin z przedstawicielami Zarządu i biura Związku, do którego doszło 3 lutego 2025 r. w Warszawie. Został wówczas podpisany apel o pilne zmiany w przepisach dotyczących zasad i trybu zmiany granic jednostek samorządu terytorialnego (JST). Zaproponowane zmiany przepisów miały na celu zapewnienie gminom większej stabilności oraz poczucia bezpieczeństwa. Wśród postulatów znalazły się m.in.: ograniczenie częstotliwości składania wniosków o zmianę granic – raz na pięć lat, wzmocnienie roli społeczeństwa, w tym zwiększenie znaczenia konsultacji społecznych w procedurze zmiany granic gmin, ustalenie zasad i trybu przekazywania mienia komunalnego w przypadku zmiany granic gmin oraz określenie zasad rozliczeń finansowych między gminami objętymi zmianą, w szczególności dotyczących utraconych źródeł dochodu.

Tego samego dnia, 3 lutego 2025 r., przedstawiciele Związku gościli z wizytą w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, gdzie rozmawiali z **Tomaszem Siemoniakiem**, Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, **Tomaszem Szymańskim**, Sekretarzem Stanu oraz **Grzegorzem Ziomkiem**, Dyrektorem Departamentu Administracji Publicznej w tym resorcie. dyskutowano o problemie zmian granic JST, o wyzwaniach związanych z finansowaniem samorządów, szczególnie w obszarze oświaty, współpracy pomiędzy samorządami, dwukadencyjności i innych ważnych tematach dla gmin z obszarami wiejskimi. Związek reprezentowali: **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu, **Jacek Brygman**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, **Barbara Dykier**, Wójt Gminy Redzikowo, a także **Aneta Kowalewska**, Dyrektor Biura ZGWRP i **Mariusz Marszał**, Zastępca Dyrektora Biura ds. Legislacyjnych. Podczas spotkania Ministrowi przekazany został apel wystosowany przez gminy borykające się z problemem zmian granic, w którym proszą o zmianę dotychczasowych przepisów, zgodnie z propozycją przygotowaną przez ZGWRP i zapewnienie im bezpieczeństwa działania i rozwoju. Z kolei wiceprzewodniczący **J. Brygman**, wskazywał na pierwsze doświadczenia i uwagi związane z nowymi zasadami finansowania samorządów. Przedstawiciele Związku zwracali także uwagę na konieczność zapewnienia samorządom samodzielności w zakresie kształtowania sieci szkół i działania oświaty. Minister **T. Siemoniak** otrzymał od przewodniczącego S. Jastrzębskiego projekty ustaw przygotowanych przez ZGWRP w kwestii zmian granic jednostek samorządu wraz z prośbą samorządowców, aby nadać tej sprawie wysoki priorytet i zająć się nim w trybie pilnym.

Podczas Mazowieckiego Forum Społeczności Energetycznych (17 lutego 2025 r.) z wystąpieniem w panelu pt. „Energetyka Rozproszona w środowisku samorządów – wyzwania, możliwości, potrzeby” Związek reprezentował Przewodniczący Zarządu.

W Mikołajkach na początku marca 2025 r. odbył się X Europejski Kongres Samorządów – Forum Ekonomiczne. W trakcie wydarzenia ZGWRP reprezentowali: przewodniczący **Stanisław Jastrzębski**, wiceprzewodniczący Zarządu: **Bogumiła Lewandowska-Siwiek** i **Agnieszka Wojda**, a także **Anna Grygierek** i **Tomasz Osewski** (dwoje ostatnich z wymienionych wzięło udział w debacie ekspertów pt. „Szkoły publiczne w czasach kryzysu demograficznego”). Podczas Kongresu Związek reprezentowała również dyrektor **Aneta Kowalewska**.

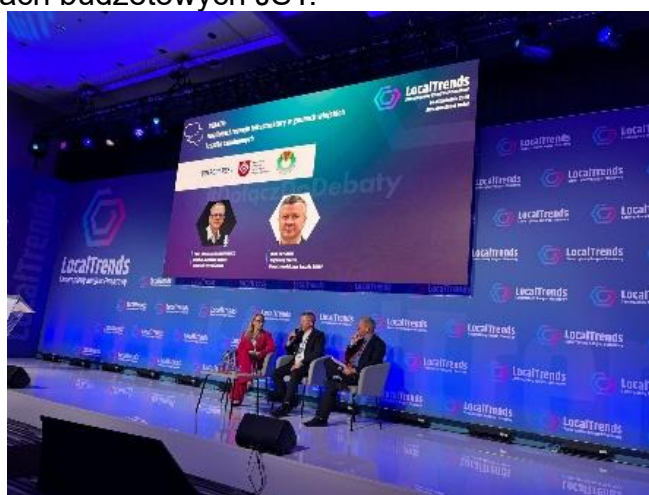

2 kwietnia 2025 r. odbyła się debata pt. „Koszty odpadów trzeba podzielić sprawiedliwie” związana z implementacją dyrektywy Unii Europejskiej w sprawie rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP). podczas spotkania Związek reprezentował **Leszek Świętalski**, Pełnomocnik ds. gospodarki komunalnej, energetyki i ochrony środowiska. Udział ZGWRP w tej debacie był działaniem, które miało na celu ograniczenie ekspansji podmiotów wprowadzających produkty w opakowaniach. Relacja z tej debaty ukazała się w wydaniu „Dziennika Gazety Prawnej” z 10 kwietnia 2025 r. Po zakończeniu ww. debaty, przedstawiciele samorządów i branży komunalnej zostali przyjęci przez **Czesława Siekierskiego**, ówczesnego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Spotkanie to było odpowiedzią na wcześniejszą konferencję ministra zorganizowaną na wniosek producentów, którzy usiłują przerzucić odpowiedzialność za odpady powstające z ich produktów i opakowań na mieszkańców i gminy. Przedstawiciele samorządów i firm komunalnych, zajmujących się zagospodarowaniem odpadów komunalnych wykorzystali tę okazję, by przedstawić ministrowi Siekierskiemu swój punkt widzenia na to, jak powinien być zorganizowany sprawiedliwy system ROP. **Leszek Świętalski**, w imieniu ZGWRP, zabierał głos – w omawianej materii – także podczas posiedzenia Podkomisji stałej do spraw monitorowania gospodarki odpadami, które odbyło się 18 marca 2025 r. Posiedzenie poświęcone było rozpatrzeniu informacji Ministra Klimatu i Środowiska na temat założeń do projektu systemu ROP. Informację przedstawiła **Anita Sowińska**, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska. Pełnomocnik ds. gospodarki komunalnej, energetyki i ochrony środowiska, reprezentując gminy z obszarami wiejskimi, wziął udział także w debacie poświęconej ROP, zorganizowanej przez redakcję dziennika „Rzeczpospolita”. Spotkanie odbyło się 24 marca 2025 r. Relacja z tej debaty została opublikowana w „Rzeczpospolitej” z dnia 31 marca br., pod tytułem „Nowy projekt ROP podnosi temperaturę na rynku”.

Podczas odbywającego się w kwietniu 2025 r. w Sopocie Samorządowego Kongresu Finansowego Local Trends w debatach i panelach ZGWRP reprezentowali: wiceprzewodniczący **Jacek Brygman** i **Anna Grygierek** oraz **Barbara Dykier** (Wójt Gminy Redzikowo) i **Paweł Kownacki** (Wójt Gminy Wieliszew). Panele, w których uczestniczyli dotyczyły m.in. potrzeby współpracy między gminami obwarzankowymi a miastami centralnymi, możliwości rozwoju infrastruktury w gminach wiejskich czy realnej wyceny potrzeb edukacyjnych, czyli finansowania oświaty w nowych uwarunkowaniach budżetowych JST.

5 marca 2025 r., w Warszawie odbyło się spotkanie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego z przedstawicielami Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Finansów w tym wiceministrem edukacji **Henrykiem Kiepurą** i wiceminister finansów **Hanną Majszczyk**. Przedmiotem rozmów były zagadnienia związane z finansowaniem zadań oświatowych realizowanych przez JST. Poruszone zostały m.in. tematy dotyczące: poziomu i zmian w finansowaniu zadań oświatowych, ustanowienia standardów oświatowych, zarządzania siecią szkół, dotowania szkół niesamorządowych i zmian w zakresie limitów liczby uczniów w oddziałach. Z ramienia ZGWRP w spotkaniu uczestniczyli przewodniczący **Stanisław Jastrzębski**, wiceprzewodniczący: **Anna Grygierek** i **Jacek Brygman** oraz dyrektor **Mariusz Marszał**.

W dniach 11-12 marca 2025 r. w Warszawie odbył się VII Krajowy Kongres Forów Skarbników. Na wydarzenie przybyło ponad 700 uczestników. VII edycja Kongresu realizowana była pod hasłem „Budowanie przyszłości finansów JST: nowe regulacje, wyzwania i możliwości”. Na Kongresie Związek reprezentowała dyrektor **Aneta Kowalewska**.

Z kolei w dniach 17-18 marca 2025 r., w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona wysokiej jakości edukacji włączającej. Było to kluczowe wydarzenie polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowała wiceprzewodnicząca **Anna Grygierek**. Celem konferencji było m.in. stworzenie przestrzeni do rozmów o edukacji dostępnej dla wszystkich uczniów, zgodnie z europejskimi standardami i międzynarodowymi dokumentami, takimi jak Konwencja ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami.

21 marca 2025 r., na zaproszenie **Grzegorza Jakucia**, Przewodniczącego Zarządu Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego (ZGWWP), przewodniczący **Stanisław Jastrzębski** oraz wiceprzewodniczący **Tomasz Osewski** uczestniczyli w obradach XXXI Zgromadzenia Ogólnego ZGWWP, odbywających się w Białowieży.

W kwietniu 2025 r. Związek konsultował projekty ustaw dotyczące zmian granic JST. W tej sprawie przedstawiciele ZGWRP, na czele z przewodniczącym **Stanisławem Jastrzębskim**, wspólnie z przedstawicielkami gmin: **Barbarą Dykier**, Wójtą Gminy Redzikowo i **Teresą Chrostowską**, Wójtą Gminy Purda, spotkali się w Sejmie z parlamentarzystami. Na zaproszenie **Marka Chmielewskiego**, Przewodniczącego Parlamentarnego Zespołu Samorządowego uczestniczyli w posiedzeniu tego Zespołu. Spotkali się także z **Michałem Krawczykiem**, Posłem na Sejm RP, Przewodniczącym sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Samorządowcy przekonywali, że obecne przepisy antagonizują samorządy, dają możliwości tzw. wrogich przejęć i lekceważą głos mieszkańców wypowiadających się w konsultacjach.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, wspólnie z innymi organizacjami zrzeszającymi jednostki samorządu terytorialnego w Polsce, zaangażował się w samorządową kampanię profrekwencyjną w wyborach prezydenckich. 6 maja 2025 r. w Warszawie, odbyła się konferencja inauguracyjna kampanię społeczną zainicjowaną przez organizacje samorządowe – „Głosujemy na 100%”. Kampania miała na celu promowanie udziału w wyborach i podkreślenie roli lokalnych wspólnot w budowaniu demokratycznego państwa. Z ramienia ZGWRP uczestniczyli: **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu i wiceprzewodniczący Zarządu: **Anna Grygierek** i **Marcin Uchman** oraz dyrektor **Aneta Kowalewska**.

Jednym z wydarzeń towarzyszących Europejskiemu Kongresowi Odnowy i Rozwoju Wsi, który w dniach 8-10 maja 2025 r. odbywał się w Poznaniu, była konferencja pt. „Biogaz rolniczy jako droga transformacji obszarów wiejskich”. Miała ona miejsce 9 maja 2025 r. Jej organizatorem była Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Biogazowego i Biometanowego. W trakcie drugiej części tej konferencji, zatytułowanej „Biogaz rolniczy oczyma naukowców” o zabranie głosu poproszony został m.in. obecny wśród słuchaczy **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP.

W trakcie Europejskiego Kongresu Odnowy i Rozwoju Wsi w Poznaniu rozmawiano, debatowano i wymieniano się doświadczeniami dotyczącymi wyzwań i szans stojących przed polskim oraz europejskim rolnictwem i przyszłością rozwoju obszarów wiejskich. W panelach uczestniczyli także przedstawiciele ZGWRP. Między innymi przewodniczący **Stanisław Jastrzębski** reprezentował Związek podczas debaty pt. „Ocena stanu polskiej wsi z perspektywy regionów”.

28 maja ub. r. w warszawskim biurze Związku Miast Polskich odbyło się spotkanie delegacji Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy z przedstawicielami organizacji samorządowych. W skład delegacji weszli sprawozdawcy ds. demokracji lokalnej i regionalnej: **Andersa Knape**, i **Andrew Boff**. Podczas spotkania ZGWRP reprezentował przewodniczący **Stanisław Jastrzębski**. Spotkanie stanowiło drugą część wizyty monitorującej w Polsce. Pierwsza odbyła się w październiku 2024 r. Celem wizyty była ocena stosowania Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego w naszym kraju od czasu poprzedniego raportu monitorującego przyjętego przez Kongres w 2019 r. Podczas spotkania Przewodniczący Zarządu ZGWRP podkreślił, że samorzady nadal nie dysponują wystarczającymi budżetami wobec rosnących potrzeb. Zwrócił uwagę, że w skali kraju największy deficyt tkwi w samorządach w budżecie oświatowym – to blisko 50 mld zł. Wskazał, że jest to efekt zarówno niżu demograficznego (w wielu oddziałach szkół gminnych, do klas uczęszcza po 3-5 dzieci), jak i podwyżek dla nauczycieli. Zaznaczył, że Związek zaproponował w tym zakresie przejęcie kosztów wynagrodzeń nauczycieli przez rząd, a także przekazanie kompetencji w zakresie decyzji o sieci szkół w gminie – radom gmin. Omówiony został też aspekt starzejącego się społeczeństwa i potrzeba budowania dziennych centrów aktywności lokalnej, tak by za kilkanaście lat, gminy były przygotowane na to, że 1/4 społeczności lokalnych mogą stanowić seniorzy, którzy nie mają opieki bliskich. Dodatkowo Przewodniczący ZGWRP przedstawił problem dotyczący zmian granic gmin, który odbywa się poprzez wchłanianie terenów gminnych przez sąsiadujące większe miasta.

W dniach 5-6 czerwca 2025 r. w Gnieźnie odbył się Europejski Szczyt Demokracji Lokalnej. To konferencja, której celem była dyskusja na temat 35. lat samorządności w Polsce, jej roli na tle europejskim – z okazji 40. rocznicy uchwalenia Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego oraz w kontekście 1000. rocznicy koronacji pierwszego polskiego króla, która była symbolicznym początkiem naszego państwa. W konferencji wzięli udział przedstawiciele polskich organizacji samorządowych oraz eksperci, oceniający aktualny stan samorządności w Polsce i Europie. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowała wiceprzewodnicząca **Anna Grygierek**, która uczestniczyła m.in w debacie pt. „Lokalna autonomia w Polsce”.

10 czerwca 2025 r. w Warszawie, pod hasłem #JestemZeWsi, odbył się pokojowy marsz gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, które w obronie swoich granic apelowały o zmiany legislacyjne. Marsz zorganizowany został pod patronatem Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

23 czerwca 2025 r. pod hasłem: „Rola samorządów w budowaniu odporności” odbyła się XVIII Ogólnopolska Konferencja BGK dla JST. W jej trakcie, w panelu „Odporność lokalna (community resilience) – rola społeczeństwa (obywatelskiego), jego instytucji i lokalnej gospodarki w budowaniu odporności” – uczestniczyli m.in: **Krzysztof Iwaniuk**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP oraz **Bettina Zentgraf**, Burmistrz Mörbisch am See, gość z siostrzanej wobec ZGWRP organizacji – Stowarzyszenia Gmin Austriackich. Przy okazji wydarzenia, o rozwiązaniach w obszarach rezylencji i społeczeństwa obywatelskiego w gminie austriackiej, z Bettiną Zentgraf rozmawiał **Waldemar Grzegorzczyk**, Specjalista ds. kontaktów z zagranicą ZGWRP. Warto odnotować, że przewodniczący Zarządu **Stanisław Jastrzębski**, podczas gali towarzyszącej omawianej Konferencji znalazł się w gronie, które otrzymało honorowe wyróżnienia za szczególne zasługi w budowaniu Polskiej samorządowej.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentowany przez **Leszka Świętalskiego**, Pełnomocnika ds. gospodarki komunalnej, energetyki i ochrony środowiska, po raz kolejny miał możliwość upomnieć się o interesy JST i ich mieszkańców oraz podzielić się uwagami dotyczącymi systemu kaucyjnego i tworzono w Polsce rozwiązania z zakresu rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Okazję do tego stworzyła debata pt. „ROP i system kaucyjny – praktyczne rozwiązania czy protokół rozbieżności?” zorganizowana przez redakcje „Przeglądu Komunalnego”, „Energii i Recyklingu” oraz Krajową Izbę Gospodarczą. Wydarzenie odbyło się 9 czerwca 2025 r.

Fot. Abrys

W dniach 23-24 czerwca 2025 r. w Jaworzu, samorządowe liderki miały okazję uczestniczyć w kolejnej edycji Kobięcego Forum Samorządowego. W spotkaniu udział wzięła m.in. dr Julita Łukomska, zastępczyni dyrektora Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego. Kobiety samorządu terytorialnego spędziły w Jaworzu dwa inspirujące, intensywne dni poświęcone wzmocnieniu kompetencji przywódczych w samorządzie, doskonaleniu współpracy i komunikacji, budowaniu odporności i sprawczości liderek. Samorządowe Forum Kobiet organizowane jest dzięki inicjatywie i zaangażowaniu **Anny Grygierek**, wiceprzewodniczącej Zarządu ZGWRP.

W siedzibie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) odbyło się spotkanie z **Dorotą Zawadzką-Stępnia**k, Prezes Zarządu NFOŚiGW i członków kierownictwa tej instytucji z przedstawicielami organizacji – sygnatariuszy porozumienia pn. „Sprawiedliwy ROP”. Z inicjatywą spotkania wyszli reprezentanci ogólnopolskich organizacji samorządowych. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentował **Leszek Świętalski**, Pełnomocnik ds. gospodarki komunalnej, energetyki i ochrony środowiska.

Podczas Forum Ekonomicznego w Karpaczu, ZGWRP reprezentowała wiceprzewodnicząca **Anna Grygierek**, biorąc udział w panelu pt. „Równość w nierównym świecie”, który odbył się 3 września 2025 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej jako współorganizator wspierał Unię Metropolii Polskich i Związek Miast Polskich w realizacji cyklu regionalnych szkoleń przybliżających zarówno ideę rozszerzonej odpowiedzialności producenta, jak i określone w projektowanych przepisach zasady funkcjonowania tego systemu oraz konsekwencje systemu kaucyjnego. Cykl szkoleń realizowany był w szeregu miast jesienią 2025 r. Szkolenia z cyklu „ROP i samorzady: odpowiedzialność, współpraca, finansowanie” były adresowane do przedstawicieli samorządów gminnych, zarówno osób odpowiedzialnych za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jak i dla lokalnych decydentów oraz pracowników zajmujących się komunikacją społeczną.

10 września 2025 r. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji odbyło się spotkanie przedstawicieli strony samorządowej z wiceministrem **Tomaszem Szymańskim**. Strona samorządowa zwróciła uwagę m.in. na konieczność zmian w obszarach edukacji, finansów, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego. Rozmowa dotyczyła także Krajowego programu odbudowy i zwiększania odporności (KPO) i kwestii wydłużenia terminów na realizację zadań

realizowanych przez JST. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentował przewodniczący **Stanisław Jastrzębski** oraz zastępca dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych – **Mariusz Marszał**.

Podczas Samorządowego Forum Kapitału i Finansów, które odbywało się w dniach 6-7 października 2025 r. w panelu pt. „Siła kobiet w samorządzie” Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowała **Aneta Kowalewska**, Dyrektor Biura ZGWRP.

Z kolei 24 września 2025 r. w Warszawie odbyło się IV posiedzenie Komitetu ds. Umowy Partnerstwa (KUP) na lata 2021-2027. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowali wiceprzewodniczący Zarządu: **Anna Grygierek** i **Marcin Uchman**. Komitet ds. Umowy Partnerstwa to organ opiniotawczo-doradczy przy Ministrze Funduszy i Polityki Regionalnej, który wspiera proces koordynacji wykorzystania środków Unii Europejskiej w Polsce na podstawie Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027. Jego zadaniem jest koordynacja realizacji programów unijnych i sprawdzanie, czy przynoszą one oczekiwane efekty, a do jego składu należą przedstawiciele rządu, samorządów, partnerów społecznych i gospodarczych oraz środowisk akademickich. Podczas wspomnianego posiedzenia Komitetu omawiano m.in.: stan realizacji programów perspektywy 2021-2027, informacje o efektach prac podkomitetów KUP 2021-2027, kwestie związane z Funduszem Bezpieczeństwa i Obronności w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz wieloletnie ramy finansowe po 2027 r. i przyszłość polityki spójności.

W dniach 5-6 października 2025 r. w Katowicach odbyła się XXIII edycja Samorządowego Forum Kapitału i Finansów. To wydarzenie, które od lat wyznacza kierunki rozwoju polityki lokalnej w Polsce. Forum to nie tylko spotkania i debaty, ale także praktyczne inspiracje i sprawdzone rozwiązania, które pomagają samorządom sprostać aktualnym wyzwaniom. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w panelach reprezentowali m.in.: przewodniczący **Stanisław Jastrzębski**, wiceprzewodniczący Zarządu: **Anna Grygierek**, **Agnieszka Wojda**, **Joanna Wons-Kleta**, **Marcin Uchman**, **Tomasz Osewski** oraz dyrektor **Aneta Kowalewska**.

29 października 2025 r. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji odbyło się spotkanie strony samorządowej z wiceministrem Wiesławem Leśniakiewiczem. Spotkanie dotyczyło nowelizacji ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentowany przez przewodniczącego **Stanisława Jastrzębskiego** i wiceprzewodniczącego Zarządu **Jacka Brygmana**, zgłosił wiele uwag, w tym m.in. dotyczące sposobu finansowania i procesu wyznaczania miejsc ukrycia.

Zdjęcia nie podpisane pochodzą z Archiwum ZGWRP

Konwent Wójtów, Burmistrzów i Skarbników Mazowsza – 26-27 lutego 2025 r., Ożarów Mazowiecki

O szansach i zagrożeniach rozwoju mazowieckich obszarów wiejskich debatowali 26 i 27 lutego 2025 roku wójtowie, burmistrzowie i skarbnicy oraz przewodniczący rad gmin z Mazowsza podczas konwentu zorganizowanego przez Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP). Wydarzenie było współorganizowane przez Województwo Mazowieckie, a partnerami Konwentu byli Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Bank Gospodarstwa Krajowego. Konwentowi patronowała Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego. Wydarzenie odbyło się w MCC Mazurkas Conference Centre & Hotel w Ożarowie Mazowieckim. Witając uczestników i otwierając Konwent, **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP przypomniał o jubileuszu 35-lecia samorządności gminnej i podkreślił, że samorządowcy słusznie mogą mieć powody do satysfakcji i zadowolenia, bo osiągnięcia samorządów są niezaprzeczalne, a reforma samorządowa była jedną z najbardziej udanych w historii naszego kraju.

Fot. Archiwum ZGWRP

W wydarzeniu uczestniczyło ponad 240 osób, w tym ok. 200 samorządowców, którzy spotkali się w Ożarowie Mazowieckim, by porozmawiać o najważniejszych wyzwaniach i problemach stojących przed gminami z obszarami wiejskimi. Spotkał się z nimi **Czesław Siekierski**, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przedstawiając perspektywy rozwoju rolnictwa na najbliższe lata.

W konwencji udział wzięła także **Janina Ewa Orzełowska**, Członek Zarządu Województwa Mazowieckiego, która przekazała samorządowcom najważniejsze informacje na temat wsparcia, jakiego w realizacji polityk gminnych udzielać im będzie marszałek województwa.

O budowaniu społecznej odporności na kryzysy i wyzwaniach związanych z bezpieczeństwem mówił natomiast **Mariusz Frankowski**, Wojewoda Mazowiecki.

Jednym z największych problemów gmin z obszarami wiejskimi jest demografia i o jej negatywnych trendach mówiła **Agnieszka Ajdyn**, Dyrektor Urzędu Statystycznego w Warszawie. Wyludnianiu wsi raczej nie uda się już zapobiec, a spadającą konsekwentnie liczbę mieszkańców samorządowcy muszą zaprojektować we wszystkich politykach gminnych. O tym, w jaki sposób w tych trudnych warunkach gminy będą mogły korzystać ze wsparcia w realizacji inwestycji mówili przedstawiciele Banku Gospodarstwa Krajowego: **Marzena Klementowicz**, Starszy Specjalista ds. Funduszy i Programów Rządowych przedstawiła prezentację pt. „Finansowanie obszarów wiejskich przez Bank Gospodarstwa Krajowego – preferencyjne pożyczki z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie”, a **Grzegorz Kapuściński**, Dyrektor Rozwoju Regionu

Mazowieckiego ds. Projektów Strategicznych przybliżył uczestnikom zagadnienie pożyczki dla jednostek samorządu terytorialnego jako jednej z form finansowania inwestycji samorządowych. Swoją uwagę poświęcił również Partner Konwentu – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. **Lidia Kostańska**, Dyrektor Departamentu Nieruchomości i Infrastruktury Wsi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zreferowała prezentację pt. „Funkcje produkcyjne wsi”. Natomiast **Tomasz Figurski**, Zastępca Dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi skupił uwagę uczestników wydarzenia na zmianie definicji rolnika aktywnego zawodowo.

Z kolei **Agnieszka Krauzowicz**, Zastępca Dyrektora Centrum Projektów Polska Cyfrowa przybliżyła możliwości pozyskania przez gminy środków na budowanie kompetencji cyfrowych Polaków.

Wiele było także informacji o szansach i zagrożeniach dla gmin z perspektywy prawnej i finansowej. Uczestnicy mogli zapoznać się również z nowymi rozwiązaniami w gospodarce wodno-ściekowej oraz z proaktywnymi formami utrwalania i rozwoju dróg gminnych.

Drugi dzień Konwentu odbywał się pod hasłem „**Mieszkańcy są najważniejsi**” i poświęcony był relacjom władzy samorządowej z mieszkańcami. O konieczności budowania dialogu obywatelskiego w samorządzie mówił dr **Cezary Trutkowski**, Prezes Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej, która była patronem Konwentu. O tym, w jaki sposób aktywność mieszkańców wspiera Marszałek Województwa Mazowieckiego mówiła **Sara Michalska**, Zastępca Dyrektora Departamentu Organizacji ds. Organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Natomiast **Małgorzata Dmoch** z MRiRW przedstawiła temat: „Rola i znaczenie instrumentu RLKS w rozwoju obszarów wiejskich”. O standardach współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi mówiła **Martyna Studzińska** z Federacji Mazowia, a **Szymon Migoń**, Prezes Związku Młodzieży Wiejskiej inspirował samorządowców do tworzenia warunków zachęcających młodych mieszkańców do pozostawania na obszarach wiejskich.

Warto zaznaczyć, że podczas Konwentu, **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, zachęcał samorządy gminne do dołączania do Związku, podkreślając, że w obliczu szczególnie wymagających wyzwań samorządy powinny jednoczyć siły i współpracować tak, by jak najlepiej zaspokajać potrzeby mieszkańców i świadczyć usługi publiczne na wysokim poziomie.

Patronaty udzielone przez Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r.

W 2025 roku ZGWRP objął patronatem wiele różnych wydarzeń i inicjatyw, które realizowane były przez różnego rodzaju podmioty. Poniżej, w formie tabelarycznej, zestawione zostały wydarzenia, którym patronat Związku został udzielony w 2025 r.

Lp.	Tytuł wydarzenia	Organizator	Data i miejsce wydarzenia
1.	Dofinansowanie na rozwój sportu w gminach – programy ministerialne 2025	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	25.02.2025 r. online
2.	Krajowy Kongres Forów Skarbników	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej	11-12.03.2025 r. Warszawa
3.	Projekt „Clean Air Now! City leaders facing challenges”	Szkoła Liderstwa im. Zbigniewa Pełczyńskiego oraz Clean Air Fund	całoroczny
4.	„Wsparcie unijne na włączenie społeczne w województwie świętokrzyskim!”	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	13 marca 2025 r. online
5.	XII edycja Ogólnopolskiej Konferencji Samorządu i Oświaty „Edukacja Przyszłości”	Municipium	19-20 marca 2025 r. w Lublinie
6.	Projekt „Premia społeczna”	Fundacja Fundusz Współpracy	Cały rok
7.	Projekt „Łączy nas edukacja”	Federacja Inicjatyw Oświatowych	Cały rok
8.	Samorządowy Kongres Klimatyczny	Urząd Miasta Łodzi	20 maja 2025 r. Łódź
9.	„Wsparcie unijne na włączenie społeczne w woj. lubelskim – przegląd możliwości dofinansowania”	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	25 marca 2025 r. online
10.	Europejskie Forum Finansowania Agrobiznesu 2025 „Efektywne finansowanie agrobiznesu w bezpiecznej Europie”.	Związek Banków Polskich	26 lutego 2025 r. Warszawa
11.	VI edycja Konkursu INNOWACYJNY SAMORZĄD	Serwis Samorządowy PAP	22-23 maja 2025 r. w Warszawie
12.	Forum Samorządowych Centrów Usług Wspólnych	Wolters Kluwer Polska	9 czerwca 2025 r. Warszawa (hybryd.)
13.	20. edycja Smart City Forum	MM Conferences	11-12 czerwca 2025 r.
14.	Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POLECO	Międzynarodowe Targi Poznańskie	14-16 października 2025 r. w Poznaniu
15.	XIV edycja Konkursu „Gmina Przyjazna Rowerzystom w ocenie turystów kolarzy 2025”.	Zarząd Główny PTTK	-
16.	Local Trends – Samorządowy Kongres Finansowy	Grupa MTP i Centrum Myśli Strategicznych	14-15 kwietnia 2025 r.
17.	IX Forum Zamówień Publicznych dla Kadry Kierowniczej	Presscom Sp. z o.o.	26-28 maja 2025 r. w Gdańsku
18.	Forum Innowacyjnej i Przedsiębiorczej Wsi	Uniwersytet Rolniczy w Krakowie oraz Centrum Innowacji Społecznych Uniwersytetu Łódzkiego	5-6 czerwca 2025 r. w Krakowie
19.	Konkurs „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”	Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów	24 czerwca 2025 r. w Toruniu

20.	V Ogólnopolski Konkurs dla JST na Najbardziej Innowacyjny Energetycznie Samorząd	Instytut Polityki Energetycznej im. Ignacego Łukasiewicza	8–9 września 2025 r. Rzeszów (finał podczas konferencji)
21.	VII Samorządowe Forum Gospodarki Odpadami	Gdańska Fundacja Wody	10-12.09.2025 r. w Gdańsku
22.	POLISH BUSINESS FORUM – Forum IX Święta Polskich Przedsiębiorców	Ogólnopolska Federacja Przedsiębiorców I Pracodawców – Przedsiębiorcy.pl	25.06.2025 r. w Warszawie
23.	XII edycja konkursu Mistrz Finansów Publicznych	Presscom Sp. z o.o.	21 sierpnia – 24 listopada 2025 r.
24.	IX Krajowy Kongres Sekretarzy	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego	30.09-01.10.2025 r. w Warszawie
25.	III Krajowy Kongres Przewodniczących Rad Gmin, Powiatów i Sejmików Województw	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego	7–8 listopada 2025 r. w Gdyni
26.	„Wdrożenie standardów opieki nad dziećmi do lat 3 – nowe obowiązki dla JST oraz żłobków, klubów dziecięcych i opiekunów dziennych od 1 stycznia 2026 r.”	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	15 lipca 2025 r. online
27.	III Krajowego Kongresu Współpracy Lokalnej	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego	9-10 października 2025 r. w Warszawie
28.	Green Gas Poland 2025, VII edycja Konferencji Biogazu i Biometanu i targi BioPower Poland	Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Biogazowego i Biometanowego "UPEBBI	29 września – 2 października, Warszawa i Nadarzyn
29.	Recykling musi działać – Forum Recyklingu	Abrys sp. z o.o.	1-2 października 2025 r. Warszawa
30.	Miliony dla gmin wiejskich – dofinansowanie na przydomowe oczyszczalnie i inwestycje z koncepcji inteligentnej wsi w ramach naborów 10.10.1 oraz 10.10.2 Wspólnej Polityki Rolnej	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	9 września 2025 r. online
31.	Fundusze Europejskie dla Mazowsza – od Centrów Usług Społecznych po rewitalizację, przedszkola i projekty ZIT – aktualne możliwości wsparcia dla JST	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	16 września 2025 r. online
32.	XXIII Samorządowe Forum Kapitału i Finansów	Municipium S.A.	6-7 października 2025 r. Katowice
33.	„Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu – czym jest, jak go opracować i jak pozyskać dotacje zarówno na plan, jak i na kierunki działań”	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	23 września 2025 r. online
34.	„Nowoczesne szkolnictwo zawodowe w woj. wielkopolskim dzięki środkom unijnym – szanse i warunki wsparcia w ramach naboru 6.7 Fundusze Europejskie dla Wielkopolski”	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	25 września 2025 r. online
35.	Cykl szkoleń „ROP i Samorządy: Odpowiedzialność, Współpraca, Finansowanie”	Unia Metropolii Polskich, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej oraz Związek Miast Polskich	Wrzesień–październik 2025 r. różne lokalizacje

36.	VI edycja Smart City Expo Poland	Lentewenc Sp. z o.o.	22-23 października 2025 r. Warszawa
37.	piąta edycja Europejskiego Forum Samorządowego Local Trends	Grupa MTP oraz Centrum Myśli Strategicznych	13–14 października 2025 r. Poznań
38.	„Pozasądowe rozwiązywanie sporów w zamówieniach publicznych JST – mediacja i arbitraż w praktyce PZP”	Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa	8 października 2025 r. online
39.	Konkurs „Najlepiej Oświetlona Gmina i Miasto Roku 2025 i Najlepsza Inwestycja Oświetleniowa Roku 2025”	Polski Związek Przemysłu Oświetleniowego	15 listopada br. (termin zgłoszeń)
40.	„Małe szkoły – wielka sprawa. Nowe narzędzia, dobre praktyki, wspólna odpowiedzialność”	Kuratorium Oświaty w Poznaniu i Związek Pracodawców Edukacji	6 listopada 2025 r. Poznań
41.	21. edycja Smart City Forum	MMC Polska	18-19 listopada 2025 r. Warszawa
42.	Pomorskie Eko Forum	Związek Miast i Gmin Morskich	18-19 listopada 2025 r. Gdańsk
43.	29. Kongres Ochrony Środowiska ENVICON	Abrys sp. z o.o.	2-3 grudnia 2025 r. Łódź
44.	„Finansowanie działań JST – przegląd krajowych i europejskich instrumentów wsparcia”	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	11 grudnia 2025 r. online
45.	10. Kongres Biogazu	Magazyn Biomasa	16-17 grudnia 2025 r. Warszawa
46.	„Strategia Rozwoju Gminy – ostatni dzwonek, by zdążyć na czas. Fundusze unijne jako źródło realizacji celów strategicznych”	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju	16 grudnia 2025 r. online

Obecność Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w mediach w 2025 roku

Obecność Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w mediach w 2025 roku została zweryfikowana przez Instytut Monitorowania Mediów (IMM).

Według przygotowanego opracowania, w analizowanych mediach na przestrzeni 2025 roku liczba publikacji dotyczących ZGWRP wyniosła 10885. Maksymalna liczba publikacji przypadła na marzec ub.r. i wyniosła 2428. Dominującym medium w tym okresie były portale internetowe, w których ukazało się 9114 publikacji (83,7% ogółu materiałów). Liczba ta była o 4419 publikacji większa niż w roku 2024, kiedy to odnotowanych zostało 6466 publikacji odnoszących się do Związku (w tym 5547 stanowiły materiały zamieszczone w portalach internetowych).

W przygotowanym raporcie wskazano, że w analizowanym okresie informacje dotyczące ZGWRP najczęściej pojawiały się w mediach o profilu ogólnoinformacyjnym (10,1 tys. publikacji, 93% wszystkich publikacji) i zasięgu regionalnym (8222 publikacje – 75,5%). Najwięcej publikacji o obszarze regionalnym (954) ukazało się w województwie śląskim, a najmniej w woj. opolskim.

Analiza wskazuje, że w 2025 roku zasięg publikacji wyniósł 24,9 mln kontaktów z przekazem (w 2024 roku było to 31,8 mln kontaktów). W tym 11,9 mln kontaktów zapewniły publikacje w portalach internetowych (10,7 mln w 2024 r.), a 10,1 mln kontaktów – prasa (9,31 mln w 2024 r.). Na trzecim miejscu pod tym względem znalazło się radio – 2,09 mln kontaktów z przekazem o Związku (2,32 mln kontaktów w 2024 r.). Jeśli chodzi o 2025 rok, w dalszej kolejności znalazły się media społecznościowe 536 tys. kontaktów (464 tys. w 2024 r.), telewizja – 334 tys. kontaktów (8,93 mln w 2024 r.) oraz podcasty – 2078 kontaktów (w raporcie za 2024 r. nie wskazano takiej pozycji).

Raport odniósł się również do ekwiwalentu reklamowego publikacji określanego skrótem AVE (od angielskiego advertising value equivalent). Jest to narzędzie stosowane do szacowania wartości finansowej bezpłatnych publikacji medialnych. Jego wartość określa się przeliczając te bezpłatne publikacje na koszt, jaki należałoby ponieść, gdyby publikacje te były płatną reklamą w tym samym medium.

W 2025 r. AVE zostało oszacowane na 32,7 mln zł, przy 27,3 mln zł w 2024 roku. Rozbijając tę wartość na poszczególne media w 2025 r. wyglądało to następująco (w nawiasie wartość za 2024 rok):

Portale internetowe – 25,1 mln zł (18,1 mln zł);

Prasa – 6,25 mln zł (4,69 mln zł);

Telewizja – 670 tys. zł (3,85 mln zł)

Radio – 521 tys. zł (532 tys. zł);

Social media – 138 tys. zł (96,3 tys. zł);

Podcasty – 3906 zł (pozycja nie wykazana w raporcie za 2024 rok).

Warto przy tym wskazać, że w 2025 roku położony został większy nacisk na komunikację poprzez media społecznościowe. Na przełomie stycznia i lutego w działania te została zaangażowana dodatkowa osoba, która przejęła obowiązki pracownika łączącego zadania z tego zakresu także z szeregiem innych zadań związanych z działaniami informacyjnymi i współpracą z podmiotami zewnętrznymi. Nowa osoba zaangażowana do prowadzenia profili ZGWRP w mediach społecznościowych zwiększyła obecność Związku na Facebooku, rozbudowując liczbę obserwujących z ok. 2700 na przełomie stycznia i lutego 2025 r. do niemal 3700 na koniec 2025 r. oraz liczbę lubiących z ok. 1860 do ok. 3000 w tym samym okresie.

Równocześnie uruchomione zostały, zgodnie z wcześniej sygnalizowanymi pomysłami rozbudowy komunikacji w mediach społecznościowych, profile Związku na takich platformach, jak: X (dawniej Twitter) i LinkedIn, które również są rozwijane.

Webinaria zorganizowane przez ZGWRP w 2025 r.

lp.	Data	Czas trwania	Temat	Moderatorzy/ Prelegent	Liczba uczestników
1.	20.01.2025	2 godz.	Zmiany w podatku od nieruchomości od 2025 roku	Forum Skarbników Moderator: Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Dr Paweł Grzybowski Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemski & Partners	245
2.	07.02.2025	4 godz.	Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2025 roku	Forum Skarbników Moderator: Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegenci: Grzegorz Czarnocki Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu; Hanna Kmiecik Ekspert w dziedzinie dochodów JST	306
3.	24.04.2025	2,5 godz.	Kwiecień 2025 – czas na weryfikację odroczonej deklaracji na podatek od nieruchomości	Forum Skarbników Moderator: Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Dr Paweł Grzybowski Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemski & Partners	246
4.	23.06.2025	5 godz.	Podatnik zmarły – jego podatek, zaległości, nadpłaty	Forum Skarbników Moderator: Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Hanna Kmiecik Ekspert w dziedzinie dochodów JST	344
5.	09.09.2025	2 godz.	Budowla w podatku od nieruchomości	Forum Skarbników Moderator: Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Dr Paweł Grzybowski Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemski & Partners	158
6.	09.10.2025	2 godz.	KSeF w małej i średniej gminie	Forum Skarbników Moderator: Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Michał Kostrzewa Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemski & Partners	426
Ogółem liczba uczestników:				1725	

Współpraca zagraniczna ZGWRP w 2025 r.

Działania Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej były i są prowadzone na wielu płaszczyznach, a wybranymi ich celami są wymiana doświadczeń pomiędzy członkami oraz gospodarczy i kulturalny rozwój gmin wiejskich. Osiąganiu tych celów służy m.in. zaangażowanie Związku i jego przedstawicieli w aktywności realizowane także poza granicami naszego kraju. By korzystać – nie tylko z europejskich doświadczeń – ZGWRP angażuje się w działalność szeregu organizacji międzynarodowych. Ważną rolę jest współuczestniczenie w tworzeniu prawa Unii Europejskiej co umożliwia udział w pracach Europejskiego Komitetu Regionów. Równie istotne jest zaangażowanie w ocenę przestrzegania praw człowieka i swobód obywatelskich, a także praktycznego stosowania Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego na co pozwala udział przedstawicieli Związku w pracach Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE).

I. Reprezentacja ZGWRP w Europejskim Komitecie Regionów w Brukseli

Europejski Komitet Regionów (KR) jest zgromadzeniem demokratycznie wybranych przedstawicieli samorządów regionalnych i lokalnych, którzy zapewniają reprezentację instytucjonalną wszystkich jednostek terytorialnych, regionów, miast i gmin z terenu Unii Europejskiej (UE).

Fot. Archiwum ZGWRP. Członkowie KR-u – przedstawiciele ZGWRP, od lewej Stanisław Jastrzębski, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, wójt Gminy Długosiodło i Krzysztof Iwaniuk, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Terespol.

W Komitecie Regionów Polska ma 21 delegatów i taką samą liczbę ich zastępców. Zostali oni wskazani przez ogólnopolskie organizacje samorządowe, zatwierdzeni przez Radę Ministrów oraz powołani przez Radę Unii Europejskiej.

Nowa pięcioletnia kadencja rozpoczęła się podczas 164. sesji plenarnej 19–21 lutego 2025 r. Nowa Przewodnicząca **Kata Tüttö** pełni funkcję *od lutego 2025 do lata 2027*, czyli przez pierwsze 2,5 roku kadencji, zgodnie z zasadą rotacji. Członkami Komitetu Regionów delegowanymi przez ZGWRP (w ramach kadencji Komitetu od lutego 2025 do 2030 roku) byli w 2025 r.: **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Długosiodło oraz **Krzysztof Iwaniuk**, Wiceprzewodniczący Zarządu Związku, Wójt Gminy Terespol. Ich zastępcami byli: **Marian Buras**, Burmistrz Miasta i Gminy Morawica i **Mirosław Lech**, Wójt Gminy Korycin.

Od lat Związek, posiadając tylko dwa mandaty członków i tym samym dwa mandaty ich zastępców, stosuje zasadę umożliwiającą zaangażowanie w prace KR wszystkim swoim reprezentantom, czyli zarówno członkom Komitetu, jak i ich zastępcom. Stąd też ważna jest dywersyfikacja członkostwa i przynależności do komisji roboczych Komitetu Regionów. Związek podjął starania o następujący rozdział miejsc w poszczególnych komisjach, w ramach parytetów delegacji narodowej. Reprezentanci ZGWRP w Komitecie w nowej kadencji rozpoczętej w lutym 2025 r. pracowali

w następujących komisjach: **Krzysztof Iwaniuk** – komisja NAT (Komisja Zasobów Naturalnych) i ECON (Komisja Polityki Gospodarczej), **Stanisław Jastrzębski** – komisje ECON i SEDEC (Komisja Polityki Społecznej, Edukacji, Zatrudnienia, Badań Naukowych i Kultury).

Zakres tematyczny wszystkich wyżej wymienionych komisji jest zbieżny z celami i misją ZGWRP. W 2025 r. w Komitecie Regionów odbyło się pięć sesji plenarnych, pięć posiedzeń komisji NAT, pięć posiedzeń komisji ECON oraz pięć posiedzeń komisji SEDEC.

II. Reprezentacja ZGWRP w Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE)

Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy został powołany w 1994 r. jako ciało konsultacyjne i monitorujące stan demokracji i swobód obywatelskich. Jego zadaniem jest pomoc państwom członkowskim w kwestiach praktycznych na drodze tworzenia skutecznie działających samorządów lokalnych i regionalnych. Kongres cyklicznie monitoruje i przedstawia opinie w sprawie przestrzegania w wybranych krajach Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego. Kongres stanowi forum, na którym przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych mogą omawiać wspólne problemy, dzielić się doświadczeniami i przedstawiać swoje opinie rządów krajów członkowskich Rady Europy. Przedstawicielem ZGWRP w CLRAE jest **Anna Grygierek**, Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Strumień; Zastępcą członka CLRAE jest **Bogumiła Lewandowska-Siwiek**, Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Baranów.

28 maja 2025 r. w warszawskim biurze Związku Miast Polskich (ZMP) odbyło się spotkanie delegacji Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE) z przedstawicielami polskich organizacji samorządowych, w tym Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP).

Delegację Kongresu, reprezentowali sprawozdawcy ds. demokracji lokalnej i regionalnej. Byli to: **Andersa Knape** ze Szwecji i **Andrew Boff** ze Zjednoczonego Królestwa. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentował **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu.

Spotkanie stanowiło drugą część wizyty monitorującej w Polsce. Pierwsza odbyła się w październiku 2024 r., a celem wizyty była ocena stosowania Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego (EKSL) w naszym kraju od czasu poprzedniego raportu monitorującego przyjętego przez CLRAE w 2019 r.

Fot. Archiwum ZMP; Spotkanie delegacji Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE) z przedstawicielami polskich organizacji samorządowych

Podczas spotkania uczestnicy omawiali różnorodne kwestie. Mowa była m.in. o wdrażaniu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (JST), która obowiązuje od stycznia 2025 r. Dyskutowano o sytuacji finansowej władz lokalnych i regionalnych i o interakcjach między administracją rządową a stowarzyszeniami władz lokalnych i regionalnych. Podjęto także kwestie ochrony prawnej samorządu terytorialnego oraz dostępu do sądów krajowych.

Zabierając głos, przewodniczący Zarządu ZGWRP, podkreślił, że to co aktualnie jest wyzwaniem w odniesieniu do ustawy o dochodach JST, to fakt pracowania w 2025 roku na budżecie, który mimo zwiększenia o 24 mld zł względem poprzedniego, nadal nie jest wystarczającym na rosnące potrzeby JST. Szef ZGWRP zwrócił uwagę, iż największy deficyt w finansach samorządowych ujawnia się w budżecie oświatowym – jest to blisko 50 mld zł. Deficyt ten, w jego opinii, jest skutkiem zarówno, niżu demograficznego, jak i podwyżek dla nauczycieli. Propozycją Związku w tym zakresie jest przejęcie kosztów wynagrodzeń pedagogów przez rząd, a także przekazanie kompetencji w zakresie decyzji o sieci szkół w gminach – radom gmin.

Przewodniczący Zarządu ZGWRP przedstawił również problem dotyczący zmian granic gmin, który odbywa się poprzez wchłanianie terenów gminnych przez sąsiadujące większe miasta. Stanisław Jastrzębski podkreślił pilną potrzebę dokonania zmian legislacyjnych w tym zakresie. Podczas spotkania omówiona została również kwestia starzejącego się społeczeństwa. W tym kontekście podkreślano, że widoczna jest potrzeba budowania dziennych centrów aktywności lokalnej, tak by za kilkanaście lat, gminy były przygotowane na to, że 1/4 społeczności lokalnych mogą stanowić seniorzy, którzy nie będą mogli liczyć na opiekę bliskich.

III. Europejski Kongres Odnowy i Rozwoju Wsi w Poznaniu

W dniach 8-10 maja 2025 r. na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich (MTP) odbył się Europejski Kongres Odnowy i Rozwoju Wsi z udziałem ministrów rolnictwa z Hiszpanii, Mołdawii, Włoch, Niemiec, Irlandii, Litwy, Luksemburga i Czech. Było to wydarzenie zorganizowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach polskiego przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Jak wskazał organizator wydarzenia, na stronie: www.gov.pl/web/EKOiRW2025/, w Kongresie udział wzięło blisko 4500 osób. W tym gronie znalazło się także wielu wójtów i burmistrzów, reprezentujących gminy stowarzyszone w ZGWRP.

Stanisław Jastrzębski, miał możliwość zabrania głosu podczas debaty zatytułowanej „Banki lokalne na rzecz odnowy i rozwoju wsi – wizja przyszłości”. Organizatorem tej dyskusji był Związek Banków Polskich.

Jednym z wydarzeń towarzyszących Europejskiemu Kongresowi Odnowy i Rozwoju Wsi była konferencja pt. „Biogaz rolniczy jako droga transformacji obszarów wiejskich”. Odbyła się ona 9 maja br., a jej organizatorem była Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Biogazowego i Biometanowego.

W trakcie drugiej części tej konferencji o zabranie głosu poproszony został m.in. przewodniczący Stanisław Jastrzębski. – *To czas by dyskusję zamienić w czyny. Czas, by stworzyć stabilne i dostępne finansowanie dla przedsiębiorców, by mogli inwestować w rozwój biogazowni i tym samym w transformowanie obszarów wiejskich* – podkreślił **Stanisław Jastrzębski**.

Natomiast trzeciego dnia Kongresu na sali plenarnej odbyła się debata pt. „Ocena stanu polskiej wsi z perspektywy regionów”. Moderatorem dyskusji był **Adam Nowak**, Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Obok **Stanisława Jastrzębskiego** udział w panelu wzięli także: **Adam Struzik**, Marszałek Województwa Mazowieckiego, Wiceprezes Zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej, **Piotr Całbecki**, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, **Krzysztof Grabowski**, Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego, **Ireneusz Niewiarowski**, Prezes Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów, **Marek Chmielewski**, Poseł na Sejm, Przewodniczący Zespołu ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Parlamentarnego Zespołu Samorządowego, reprezentujący Polską Sieć Rozwoju i Odnowy Wsi, a także **Magdalena Marynowska**, Burmistrz Miasta i Gminy Osiek oraz **Wojciech Legawiec**, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

– *Uważam, że w nowej perspektywie rozwój obszarów wiejskich, szeroko pojęty rozwój obszarów wiejskich, zasługuje na odrębne spojrzenie. Nie da się tego łączyć, bo jest to tak olbrzymi i zróżnicowany temat, że ja postulowałbym zastanowienie się, czy nie powinien powstać specjalny dział poświęcony tylko i wyłącznie rozwojowi obszarów wiejskich* – podkreślił przewodniczący Jastrzębski.

Wśród zagadnień wymagających pilnego rozwiązania reprezentant ZGWRP wskazał także na problemy związane z podstawową opieką zdrowotną (POZ). – *Uważam, że gdyby pieniądze do każdego POZ-etu szły po wizycie pacjenta, wierzcie mi Państwo, zobaczylibyście po kilku latach, jak będziemy ważni dla każdego lekarza. Jak każdy lekarz będzie znał naszą chorobę, naszą rodzinę i będzie to naprawdę lepiej funkcjonowało. Trzeba tylko odwagi!* – wskazał.

Jako trzeci z elementów ważnych dla rozwoju obszarów wiejskich, wymagających pilnych działań, wskazany został problem z dostępem do Internetu. Przewodniczący Jastrzębski wskazał, że powinny zostać wygospodarowane odpowiednie środki, na wsparcie dostępu do Internetu. – *Musimy dofinansować ten aspekt, bo nie będzie rozwoju obszarów wiejskich bez tej sprawy* – podkreślił.

Ponadto przewodniczący Zarządu ZGWRP zasygnalizował jeszcze kilka ważnych obszarów wymagających dobrych rozwiązań i wsparcia.

Na koniec przewodniczący Jastrzębski wyraził ostry sprzeciw wobec stosowanych praktyk zawłaszczania terenów gmin wiejskich przez gminy miejskie, które chcą się rozwijać kosztem sąsiadujących gmin wiejskich.

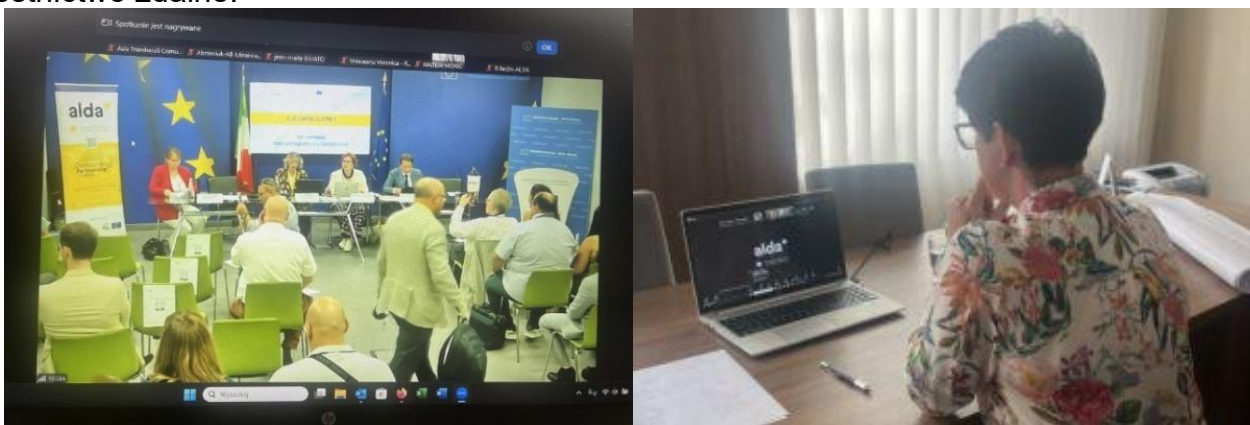
Europejski Kongres Odnowy i Rozwoju Wsi stworzył dobrą platformę do zaakcentowania potrzeb gmin wiejskich oraz budowy i utrwalenia wizerunku Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej jako organizacji profesjonalnie działającej na rzecz obrony interesów gminnych jednostek samorządu terytorialnego z obszarami wiejskimi, a głos tych gmin był słyszalny i odnotowany również przez media.

IV. ALDA Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Demokracji Lokalnej

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej uczestniczy także – jako członek – w działaniach Europejskiego Stowarzyszenia na rzecz Demokracji Lokalnej – ALDA. Jest to organizacja pozarządowa, promująca dobre zarządzanie i udział obywateli w działaniach na poziomie lokalnym i regionalnym. Koncentruje się w szczególności na współpracy między władzami samorządowymi i społeczeństwem obywatelskim. Stowarzyszenie powstało w 1999 r. z inicjatywy Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych – organu doradczego, reprezentującego władze lokalne i regionalne członków Rady Europy – w celu koordynowania i wspierania sieci Agencji Demokracji Lokalnej, która została ustanowiona na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku.

12 lipca 2025 r. członkowie, partnerzy i przyjaciele Europejskiego Stowarzyszenia Agencji Demokracji Lokalnej (ALDA) z Europy i spoza niej spotkali się na dorocznym Zgromadzeniu Ogólnym, które po raz pierwszy odbyło się w formule hybrydowej. Część uczestników przybyła do Rzymu, a część, jak **Agnieszka Wojda** (na zdjęciu przed komputerem), Wiceprzewodnicząca Zarządu i Skarbnik Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP), wybrała uczestnictwo zdalne.

Obrady poświęcone były sprawom statutowym; uczestnicy wybrali Przewodniczącego Zgromadzenia i zatwierdzili kluczowe dokumenty instytucjonalne, w tym protokół ze Zgromadzenia Ogólnego z 2024 r., zaktualizowany Regulamin oraz sprawozdania z działalności w 2024 r. Zgromadzenie dokonało również przeglądu postępów we wdrażaniu strategicznych ram ALDA na lata 2024–2028, potwierdzając wspólny kierunek obrany przez Stowarzyszenie. Członkowie zatwierdzili też sprawozdanie Skarbnika oraz sprawozdanie finansowe za 2024 r., a następnie udzielili Skarbnikowi absolutorium. Zaktualizowano także skład Rady Nadzorczej, a członkowie organizacji, podczas otwartej dyskusji, skorzystali z okazji, aby podzielić się swoimi refleksjami, propozycjami i pomysłami.

V. Inne międzynarodowe aktywności Związku

5-6 czerwca br. w Gnieźnie **Anna Grygierek**, Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Strumień uczestniczyła w panelu będącym częścią Europejskiego Szczytu Demokracji Lokalnej na zaproszenie Związku Miast Polskich, który zorganizował Szczyt wspólnie z Urzędem Miejskim w Gnieźnie i we współpracy z Narodowym Instytutem Samorządu Terytorialnego.

Celem konferencji była dyskusja o roli polskiego samorządu – na tle samorządów europejskich, w 35-lecie reformy samorządowej, w 40. rocznicę uchwalenia Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego oraz w kontekście 1000. rocznicy koronacji pierwszego polskiego króla, która była jednocześnie politycznym usankcjonowaniem procesu tworzenia państwa polskiego.

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele polskich organizacji samorządowych oraz eksperci z Unii Europejskiej, którzy ocenili aktualny stan samorządności w Polsce i Europie.

Fot. Archiwum ZGWRP. Anna Grygierek, Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Strumień podczas wystąpienia na Europejskim Szczycie Demokracji Lokalnej

VI. Namibia

W dniach 23-27 września 2025 r. odbyła się wizyta studyjna samorządowców z Namibii w Polsce. Była to kolejna grupa namibijskich urzędników i działaczy lokalnych, która przybyła do Polski w ramach projektu „Local Authorities: Partnerships for sustainable cities 2021” („Samorządy: Partnerstwa na rzecz zrównoważonych miast/gmin 2021”). Warto podkreślić, że ZGWRP był „ojcem chrzestnym” tego projektu, wskazując jego koordynatorom partnerów spośród gmin członkowskich – takim partnerem w ramach projektu została Gmina Czerwonak.

Fot. Archiwum ZGWRP. Uczestnicy wizyty studyjnej z Namibii w Czerwonaku i Biurze ZGWRP w Poznaniu

Uczestnikom wizyty zaprezentowano rozwiązania z zakresu ochrony środowiska, retencji wody oraz pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, takich jak farmy fotowoltaiczne i biogazownie. Omawiano również pomysły możliwe do wdrożenia w Namibii, gdzie – podobnie jak w gminie Czerwonak – występują problemy z niedoborem wody.

Całodniowy program zrealizowano w Rolniczo-Sadowniczym Gospodarstwie Doświadczalnym Przybroda Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Podczas wizyty terenowej delegacja zapoznała się z funkcjonowaniem rozbudowywanej biogazowni, farmy fotowoltaicznej, upraw sadowniczych z zapleczem chłodniczym oraz produkcji hodowlanej. Goście odwiedzili także OSP Przybroda.

W trakcie spotkania, przedstawiciele firmy Aquanet-Retencja omówili praktyczne rozwiązania retencyjne wdrożone m.in. w parku Żurawiniec, na skwerze przy ul. Norwida oraz w ośrodku POSiR Rataje w Poznaniu.

Ostatni dzień poświęcono współpracy międzysektorowej. Stowarzyszenie Schron Kultury Europa zaprezentowało swoje działania społeczne, edukacyjne i ekologiczne, a spotkanie zakończył spacer po ogrodzie społecznym „Ziemia Wspólna” i wizyta w Biurze ZGWRP.

Delegacja z regionu Erongo podkreśliła wysoką wartość merytoryczną wizyty i różnorodność przedstawionych tematów. Była to ostatnia z trzech wizyt studyjnych zaplanowanych w ramach projektu.

Przy okazji warto wspomnieć, że jednym z namacalnych efektów projektu jest odnowiony teren (zdjęcie poniżej – fot. UG Czerwonak) przy Independence Beach (Plaża Niepodległości) w Walvis Bay, jednym z głównych miast Namibii.

Gmina uruchomiła również platformę cyfrową *Ovakalimo*, co w używanym w tym regionie języku oshiwambo znaczy „społeczność” umożliwiającą mieszkańcom zgłaszanie problemów bezpośrednio do odpowiednich wydziałów miejskich. Narzędzie ma usprawnić komunikację i będzie stopniowo rozwijane o kolejne funkcje.

Realizowany od 2022 r. projekt wzmocnił partycypacyjne zarządzanie, rozwój kompetencji instytucjonalnych oraz zrównoważone planowanie przestrzeni publicznych w regionie Erongo. Obejmował m.in.:

- Akademię Dobrego Zarządzania Erongo,
- konsultacje społeczne i warsztaty,
- wizyty studyjne w Polsce,
- wsparcie techniczne przy tworzeniu rozwiązań proobywatelskich.

Wspólna inicjatywa pokazuje, jak międzynarodowe partnerstwa mogą wzmacniać lokalne zarządzanie i sprzyjać tworzeniu odpornej, inkluzywnej infrastruktury publicznej.

– *NIC O NAS BEZ NAS* –

Działalność ZGWRP w zakresie finansów gmin w 2025 roku

I. Ważniejsze prace analityczne i stanowiska w zakresie finansów gmin przygotowane przez Biuro ZGWRP w 2025 roku

Działalność Związku Gmin Wiejskich RP w 2025 r. w obszarze finansów gmin koncentrowała się na merytorycznym wsparciu procesu wdrażania nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz monitorowaniu jej wpływu na stabilność budżetów lokalnych. Prace analityczne realizowane przez specjalistę ZGWRP – **Bernarda Saburę** stanowiły podstawę dla stanowisk negocjacyjnych prezentowanych przez **Jacka Brygmana**, Wiceprzewodniczącego Zarządu Związku w ramach Zespołu ds. Systemu Finansów Publicznych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST).

1. Wdrażanie i ocena nowego mechanizmu finansowania JST – aspekty systemowe

Rok 2025 był okresem praktycznej weryfikacji reformy, która uniezależniła dochody JST od zmian w ulgach podatkowych. Na forum KWRiST, Związek wskazywał, że ocena nowej rzeczywistości finansowej wymaga uwzględnienia dynamiki wzrostu wydatków bieżących, w tym kosztów wynagrodzeń i energii, przy jednoczesnym zakończeniu stosowania doraźnych mechanizmów wsparcia z lat ubiegłych. W związku z powyższym ZGWRP postulował o prowadzenie stałego monitoringu adekwatności dochodów w relacji do realnych kosztów realizacji zadań publicznych.

3. Finansowanie zadań oświatowych

Kwestia oświaty pozostaje jednym z najtrudniejszych wyzwań dla budżetów gminnych. Mimo wprowadzenia kategorii „potrzeb edukacyjnych”, analizy ZGWRP wskazywały na utrzymującą się lukę finansową, która w 2025 r. uległa dalszemu pogłębieniu. Przedstawiciele Związku w KWRiST wystąpili z postulatami oparcia kalkulacji na bardziej aktualnych danych z Systemu Informacji Oświatowej (wg stanu na 15 września) oraz wyposażenia gmin w narzędzia pozwalające na bardziej elastyczne zarządzanie siecią szkół.

4. Wpływ determinant na mechanizm potrzeb wyrównawczych

Szczegółowe symulacje wykazały, że zastosowane w ustawie „determinanty”, służące do wyliczania liczby przeliczeniowej mieszkańców, mogą prowadzić do fluktuacji w kwotach wsparcia dla poszczególnych gmin. Analizy prognostyczne na 2026 r. pokazały, że rutynowa aktualizacja danych statystycznych GUS-u wywołuje zmiany w potrzebach wyrównawczych wielu jednostek, bez bezpośredniego związku z ich faktyczną sytuacją budżetową. W związku z tym ZGWRP rekomendował rygorystyczny monitoring tego mechanizmu, aby zapobiec destabilizacji planów finansowych.

5. Funkcjonowanie wsparcia ekologicznego w praktyce

Związek z aprobatą przyjął wyodrębnienie tzw. potrzeb ekologicznych. Zwrócono jednak uwagę, że wdrożone mechanizmy ustawowe w większości gmin mogą neutralizować oczekiwany efekt finansowy tego wsparcia. Zjawisko to zostało zobrazowane na podstawie analizy przypadku Gminy Kęsowo. Symulacja wykazała, że ujęcie obszarów chronionych w kalkulacji nie w każdej sytuacji generuje dla samorządu odczuwalne, dodatkowe środki finansowe, gdyż ich wartość była kompensowana przez mechanizm potrzeb uzupełniających w przejściowym roku 2025. Należy podkreślić, że tak ustalone – w roku referencyjnym 2025 – potrzeby ekologiczne stały się stałą składową kalkulacyjną, podlegającą waloryzacji o wskaźnik inflacji.

6. Postulaty systemowe i organizacyjne na forum KWRiST

W trosce o transparentność i przewidywalność systemu finansowania JST, przedstawiciele ZGWRP apelowali do strony rządowej o wcześniejsze przekazywanie danych o planowanych na kolejny rok dochodach (w zakresie PIT, CIT oraz subwencji ogólnej) – najlepiej już w lipcu. Podkreślano, że informacje te powinny trafiać z odpowiednim wyprzedzeniem do przedstawicieli korporacji samorządowych w ramach KWRiST. Zapewniłoby to stronie samorządowej niezbędny czas na pogłębioną analizę oraz wypracowanie merytorycznych postulatów i uwag do proponowanych kwot dochodów przed uchwaleniem budżetu państwa. Zwrócono uwagę, że obecna praktyka udostępniania tych danych przez Ministerstwo Finansów tuż przed ustawowym

terminem (w połowie października) stawia stronę samorządową w niezwykle trudnym położeniu, *de facto*, przed faktem dokonanym. W tak późnym terminie wszelkie uwagi czy postulaty samorządowców stają się w zasadzie bezprzedmiotowe, ponieważ kluczowe parametry finansowe zostały już wcześniej odgórnie i ostatecznie ustalone przez stronę rządową. Ponadto, na forum Komisji niezmiennie podnoszono kwestię konieczności wypracowania systemowego wsparcia dla gmin peryferyjnych, które mierzą się z nieproporcjonalnie wysokimi kosztami usług społecznych w warunkach postępującej depopulacji.

7. Prace nad determinantami i interwencyjne wsparcie po naliczeniach na rok 2026

Od maja 2025 r. przedstawiciele ZGWPRP, wspólnie z innymi korporacjami samorządowymi, prowadzili intensywne prace analityczne nad propozycjami nowych determinant, adekwatnych do specyfiki gmin wiejskich. Ostatecznie strona samorządowa podjęła decyzję o nieprzedstawianiu własnych projektów, by uniknąć dodatkowych ryzyk systemowych. Równolegle Ministerstwo Finansów przedstawiło własne propozycje nowych determinant, które jednak po ich własnej analizie merytorycznej zostały odroczone do 2027 r. w celu zachowania stabilności obecnego systemu.

Udostępnienie przez Ministerstwo Finansów danych o dochodach z tytułu PIT, CIT oraz subwencji ogólnej na rok 2026 – dokonane w połowie października – wywołało wśród samorządów spore zaskoczenie. Bowiem okazało się, że naliczona struktura dochodów przyniosła zróżnicowane efekty: część gmin odnotowała dochody niższe niż w roku 2025 lub nie osiągnęła oczekiwanego przyrostu. Jako główne przyczyny zidentyfikowano niekorzystną dla wielu gmin zmienność liczby przeliczeniowej mieszkańców oraz samą konstrukcją algorytmu opartego na kalkulacji z uwzględnieniem ustaleń roku referencyjnego 2025.

W obliczu tej sytuacji Biuro Związku podjęło szeroko zakrojone działania wspierające:

- **Działalność edukacyjno-konsultacyjna:**

Specjalista ds. finansów ZGWPRP przeprowadził cykl szkoleń warsztatowych (online i stacjonarnych) oraz udzielił bezpośrednich konsultacji dla ponad 100 gmin, wyjaśniając mechanizmy naliczania ich dochodów.

- **Fundusz Solidarnościowy:**

W wyniku prac symulacyjnych zespołów ekspertów z korporacji samorządowych, w tym ZGWPRP, wypracowano koncepcję mechanizmu wsparcia w ramach rezerwy subwencji ogólnej na kwotę **368 milionów złotych**. Środki te mają zrekompensować negatywne skutki naliczeń na rok 2026.

- **Algorytm podziału:**

Ustalona przez ekspertów z korporacji samorządowych, w tym ze Związku Gmin Wiejskich RP, propozycja algorytmu podziału ww. środków została skierowana do Ministerstwa Finansów jako kompletne rozwiązanie stabilizujące sytuację finansową JST w nadchodzącym roku budżetowym.

II. Działania na rzecz infrastruktury drogowej i Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

W 2025 r. jednym z priorytetowych obszarów aktywności Związku była ochrona i zwiększenie strumienia środków przeznaczanych na drogi samorządowe. Działania te były podyktowane niepokojącą dynamiką spadku planowanych wydatków w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (RFRD) oraz potrzebą zapewnienia stabilności inwestycyjnej gminom wiejskim.

1. Analiza tendencji w finansowaniu inwestycji drogowych

Analiza planów finansowych Funduszu wykazała znaczące ograniczenie środków na inwestycje lokalne w 2025 r. w porównaniu do roku ubiegłego. Łączne wydatki Funduszu zaplanowano na poziomie 5,2 mld zł, co oznacza spadek o 1,8 mld zł względem 2024 r. Szczególnie odczuwalne dla samorządów jest zmniejszenie puli na dofinansowanie zadań powiatowych i gminnych: z 4,6 mld zł w 2024 r. do 2,7 mld zł w 2025 r. (spadek o ponad 41%). Ograniczanie wsparcia inwestycyjnego wzbudziło obawy o możliwość realizacji niezbędnych zadań w mniejszych gminach, które dysponują ograniczonymi środkami własnymi.

Analiza danych, dotyczących naboru wniosków na rok 2026, pozyskanych w urzędach wojewódzkich wykazała znaczne dysproporcje regionalne w dostępie do środków. W województwie lubelskim dostępne fundusze pokrywały 26% wnioskowanych zadań, podczas gdy w województwie podlaskim wskaźnik ten wyniósł zaledwie 7%. Różnice te wynikają m.in. z braku limitów liczby wniosków w niektórych regionach oraz odgórnych kryteriów podziału środków przez Radę Ministrów.

2. Analiza wpływów z akcyzy i opłaty paliwowej w kontekście finansowania dróg

W ramach prac analitycznych Biuro Związku zestawilo wpływy do budżetu państwa z tytułu podatku akcyzowego oraz opłaty paliwowej, wskazując na brak bezpośredniego powiązania tych strumieni z finansowaniem dróg gminnych.

- **Podatek akcyzowy:**

W 2024 r. wpływy z akcyzy wyniosły 90,3 mld zł, z czego szacunkowo 39,7 mld zł (ok. 44%) pochodziło z paliw silnikowych. Środki te stanowią ogólny dochód budżetu państwa i nie są dedykowane na cele drogowe – argumentację o ich przeznaczeniu na drogi przy wprowadzaniu tego podatku należy uznać jedynie za zabieg retoryczny.

- **Opłata paliwowa:**

W 2025 r. wpływy Krajowego Funduszu Drogowego (KFD) z tytułu opłaty paliwowej zaplanowano na 7,6 mld zł. Łączne wydatki KFD w 2025 r. miały wynieść 29,5 mld zł, z czego 17,5 mld zł przeznaczono na autostrady, drogi ekspresowe i obwodnice. Należy podkreślić, że środki z KFD nie są przeznaczane na drogi gminne.

W obliczu malejących funduszy RFRD, **Związek sformułował postulat, aby część wpływów z tych „parapodatków”** (szczególnie opłaty paliwowej i akcyzy od paliw) stanowiła stałe źródło zasilenia funduszu rozwoju dróg lokalnych.

3. Interwencja Związku i negocjacje dotyczące rezerwy subwencji ogólnej

W odpowiedzi na spadek nakładów na RFRD, kluczowym działaniem ZGWRP były negocjacje prowadzone przez **Jacka Brygmana** w Zespole Finansów KWRiST dotyczące podziału rezerwy subwencji ogólnej (z art. 34 ustawy o dochodach JST). Dzięki tym staraniom wypracowano mechanizm wsparcia dla projektów, które nie uzyskały bezpośredniego dofinansowania z RFRD na rok 2025. Z puli rezerwy subwencji ogólnej **219 milionów złotych** skierowano na zadania gminne znajdujące się na listach rezerwowych Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Dzięki tej inicjatywie wsparcie inwestycyjne otrzymało ok. **163 gmin**.

4. Postulat systemowej „subwencji drogowej”

Związek podtrzymuje postulat odejścia od uznaniowego systemu dotacji na rzecz stałego mechanizmu finansowania w formie części drogowej subwencji ogólnej. Powinna ona zapewniać stabilne środki na utrzymanie, remonty i modernizację dróg gminnych oraz powiatowych, co pozwoliłoby na rzetelne, wieloletnie planowanie inwestycji niezależnie od doraźnych programów celowych.

III. Prace opiniodawcze, postulatywne i działalność analityczna

Działalność merytoryczna Biura ZGWRP w 2025 r. w zakresie opiniowania aktów prawnych dotyczących finansów gmin opierała się na ścisłej współpracy **Bernarda Sabury**, Specjalisty ds. finansów JST, z **Jackiem Brygmanem**, Wiceprzewodniczącym Zarządu, będącym głównym reprezentantem Związku w Zespole ds. Systemu Finansów Publicznych KWRiST. Specjalista odpowiadał za przygotowywanie pogłębionych analiz, wstępnych opinii do projektów aktów prawnych oraz rekomendacji, które stanowiły fundament merytoryczny dla wystąpień i negocjacji prowadzonych na forum Komisji Wspólnej.

1. Zakres merytoryczny analiz i opinii ustawodawczych

W ramach comiesięcznych posiedzeń Zespołu Finansów KWRiST dokonywano systematycznej oceny projektów prezentowanych przez Ministerstwo Finansów oraz inne resorty. Zakres prac obejmował:

- **Prawo podatkowe i ordynacja podatkowa:**
Analiza zmian w zakresie podatków dochodowych (PIT, CIT), lokalnych oraz podatku VAT, a także opiniowanie nowelizacji ordynacji podatkowej w celu ograniczenia uznaniowości decyzji organów podatkowych.
- **Audyty, kontrola i klasyfikacja budżetowa:**
Prace nad racjonalizacją kosztów audytu wewnętrznego poprzez postulat podwyższenia progów obowiązku jego prowadzenia oraz opiniowanie zmian w strukturze sprawozdawczości.
- **Centralny Rejestr Umów:**
Aktywne postulowanie wprowadzenia progów kwotowych dla obowiązku wpisywania umów do rejestru, co miało na celu ochronę mniejszych urzędów przed nadmiernym obciążeniem administracyjnym.
- **Zmiany w ustawie o dochodach JST:**
Szczególną uwagę poświęcono skutkom korekt dochodów JST z tytułu podatku CIT za lata 2024 i 2025, które miały bezpośredni wpływ na ustalenie bazy dochodowej na rok 2026. W wyniku nacisków strony samorządowej o rekompensatę samorządom tych ubytków w dochodach Ministerstwo Finansów zaproponowało przeznaczenie, z rezerwy budżetu państwa, kwoty ok. **1,4 miliarda złotych** na rekompensaty dla jednostek poszkodowanych błędnym naliczeniem dochodów z tego tytułu. Zmiana ta miała również wpływ na ustalanie dochodów JST na rok 2026, co wymagało od specjalisty Związku dokonania szeregu aktualizacji analiz wpływu tej zmiany na finanse gmin.

2. Wsparcie merytoryczne dla gmin członkowskich i Zarządu

Ważnym elementem działalności było dostarczanie praktycznych narzędzi analitycznych ułatwiających zrozumienie nowego mechanizmu finansowania:

- **Analizy i symulacje finansowe:**
Przygotowywano wielowariantowe symulacje dotyczące m.in. podziału rezerwy subwencji ogólnej oraz propozycje mechanizmów rekompensujących straty tym gminom, które w wyniku wdrożenia nowego systemu w 2026 r. odnotowały niekorzystne naliczenia dochodów z tytułu subwencji ogólnej lub zbyt wysokiej korekty dochodów.
- **Edukacyjne materiały analityczne:**
Opracowywano dla gmin indywidualne charakterystyki finansowe w formie przejrzystych prezentacji graficznych i formatek analitycznych. Pozwalało to władzom na precyzyjne zidentyfikowanie przyczyn spadków dochodów oraz merytoryczne przygotowanie się do planowania budżetów.

Dzięki połączeniu eksperckiej wiedzy analitycznej specjalisty ZGWRP z aktywną reprezentacją wiceprzewodniczącego **Jacka Brygmana**, Związek skutecznie wyjaśniał zawichości nowego systemu finansowania i podejmował realne działania na rzecz stabilizacji sytuacji finansowej gmin członkowskich.

– *NIC O NAS BEZ NAS* –

XXI Kongres Gmin Wiejskich – 8-19 listopada 2025 r., Jachranka

W dniach 18-19 listopada 2025 r. Jachranka, położona w podwarszawskiej gminie Serock, przekształciła się, w odniesieniu do gmin z obszarami o charakterze wiejskim, w centrum polskiego życia samorządowego. Stało się tak za sprawą XXI Kongresu Gmin Wiejskich, który odbył się w hotelu Warszawianka. W wydarzeniu udział wzięło ponad 500 osób – samorządowców z całego kraju oraz zaproszonych gości, wśród których nie zabrakło polityków oraz przedstawicieli świata nauki i biznesu.

W programie Kongresu przewidziano dyskusje na najistotniejsze tematy dotyczące gminnych jednostek samorządu terytorialnego. Obrady poprzedziły: odśpiewanie hymnu państwowego oraz występ muzyczny. Oprawę muzyczną rozpoczęcia Kongresu zapewnili: **Leszek Świdziński**, **Aleksandra Świdzińska** oraz **Marcin Mazurek**, reprezentujący Europejską Fundację Promocji Sztuki Wokalnej.

Po wspólnym odśpiewaniu Mazurka Dąbrowskiego na scenę wkroczył **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP), gospodarz spotkania. – *Marzy mi się, żebyśmy doczekali kiedyś, że samorząd Rzeczypospolitej i rząd będą takim pięknym duetem* – powiedział przewodniczący Jastrzębski, nawiązując do występu duetu Aleksandry i Leszka Świdzińskich. Podczas otwarcia Kongresu przewodniczący Zarządu ZGWRP, witając przybyłych, zwrócił uwagę na fakt, że mijający rok jest rokiem szczególnym. – *Świętujemy 35-lecie samorządności gminnej. Gmina – królowa samorządu – ma dziś swoje święto* – powiedział.

Po wystąpieniu szefa ZGWRP i oficjalnym otwarciu Kongresu o zabranie głosu poproszeni zostali goście. Jako pierwszy wystąpił **Adam Andruszkiewicz**, Sekretarz Stanu – Zastępca Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Odczytał on list skierowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Karola Nawrockiego – do uczestników Kongresu (pełna treść listu dostępna jest na stronie www.prezydent.pl).

Jako następny do uczestników Kongresu zwrócił się **Wiesław Leśniakiewicz**, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA). Podczas swojego wystąpienia przedstawiciel MSWiA podkreślił m.in. rolę wójtów, burmistrzów w zakresie działań związanych z ochroną ludności oraz zapewnienia odporności społeczeństwa na celowe działania, mające prowadzić do destabilizacji sytuacji w kraju.

Jako kolejny głos zabrał **Adam Struzik**, Marszałek Województwa Mazowieckiego. Wskazał na sukcesy transformacji Polski i osiągnięcia kraju dokonane w minionych 35 latach, których współautorem były także samorządy. Wymienił też wyzwania, jakie rysują się na gminnym horyzoncie.

Po marszałku, przed uczestnikami stanął **Mariusz Frankowski**, Wojewoda Mazowiecki, który dużą część swojego przemówienia skoncentrował na jakże ważnych i aktualnych kwestiach bezpieczeństwa i ochrony ludności. W swoim wystąpieniu odniósł się także do tematu współpracy pomiędzy rządem a samorządem.

Do kwestii współpracy na linii rząd-samorząd odniósł się także **Radosław Król**, Wojewoda Warmińsko-Mazurski. Zwrócił przy tym uwagę na problemy związane z brakiem kadr do pracy w administracji publicznej. Zaznaczył też, że bardzo ważne, dla przebrnięcia przez niełatwe czasy, z jakimi mamy aktualnie do czynienia, jest doświadczenie samorządowców – wójtów i burmistrzów. Podkreślił również rolę samorządu w funkcjonowaniu i rozwoju państwa.

Po tym wystąpieniu obrady weszły w kolejny etap, czyli kwestie merytoryczne.

Po uroczystej inauguracji Kongresu odbył się panel zatytułowany: „35 lat samorządności – jak rodziła się demokracja lokalna?”. Wzięli w nim udział prof. **Mirosław Czekaj**, Prezes Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego, **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, prof. **Witold Orłowski**, Główny doradca ekonomiczny w PWC, **Adam Struzik**, Marszałek Województwa Mazowieckiego, **Jerzy Stępień**, Przewodniczący Rady Fundatorów Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej oraz prof. **Paweł Swianiewicz**, Dyrektor Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego. Dyskusję poprowadziła **Aleksandra Fandrejewska-Tomczyk**, Reporterka reprezentująca dziennik „Rzeczpospolita”.

Po tej dyskusji odbyła się debata praktyczna, której tematem była: „Codzienność wójta i burmistrza – wyzwania gmin wiejskich”. W dyskusji, moderowanej przez **Małgorzatę Orłowską**, Redaktorkę Serwisu Samorządowego PAP uczestniczyli: **Mariusz Gołaszewski**, Prezes Zarządu firmy AESCO, **Paweł Kownacki**, Wójt Gminy Wieliszew, **Tomasz Pactwa**, Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a także **Łukasz Rodek**, Prezes firmy RDLS oraz **Marcin Uchman**, Burmistrz Ceglowa, Członek Zarządu ZGWRP.

Pierwszy dzień Kongresu zakończyła uroczysta kolacja jubileuszowa. Rozpoczęła ją uroczystość uhonorowania osób działających w samorządzie gminnym i na rzecz jego rozwoju. Wręczone im zostały jubileuszowe statuetki.

Po wręczeniu wyróżnień przyszedł czas na występ artystyczny. Uczestnicy mieli okazję posłuchać piosenek zespołu „Poparzeni Kawą Trzy”, który porwał uczestników do wspólnej zabawy i dał impuls do integracji. Uroczysty wieczór był także okazją do merytorycznych rozmów i wymiany doświadczeń pomiędzy samorządowcami oraz partnerami, którzy wsparli organizację wydarzenia.

Drugi dzień XXI Kongresu Gmin Wiejskich został podzielony na trzy, odbywające się równolegle, fora tematyczne. Poprzedzić miał je tzw. power speech, wygłoszony przez **Agnieszkę Ajdyn**, Dyrektor Urzędu Statystycznego w Warszawie, a poświęcony problemom demograficznym w aspekcie funkcjonowania samorządu gminnego. Po tym wystąpieniu zaplanowana została debata pt. „Samorząd 2030 – Gmina wiejska w świecie transformacji energetycznej i cyfrowej”. Planowy przebieg Kongresu „zakłóciło” jednak przybycie i wystąpienie gościa specjalnego. Na zaproszenie ZGWRP odpowiedział bowiem wicepremier **Władysław Kosiniak-Kamysz**, Minister Obrony Narodowej. Na wstępie odniósł się on do bieżącej sytuacji w zakresie bezpieczeństwa państwa, po czym przeszedł do kwestii samorządowych. Powiedział m.in., że Klub Parlamentarny Polskiego Stronnictwa Ludowego zaproponował ustawę likwidującą zasadę dwukadencyjności. Dodał przy tym, że w ustawie zasadniczej kadencja została ograniczona tylko w stosunku do urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Zapowiedział też, że jeśli ustawa znosząca dwukadencyjność nie zyska większości w parlamencie albo przychylności Prezydenta RP, to reprezentowany przez niego klub parlamentarny wniesie projekt ustawy ograniczającej możliwość sprawowania mandatu poselskiego również do dwóch kadencji. Wicepremier wskazał przy tym, że walka w tej materii nie toczy się o prawa wójtów czy burmistrzów, ale o prawo mieszkańców do wyboru takiego kandydata, jakiego chcą.

Drugą kwestią, do której odniósł się **Władysław Kosiniak-Kamysz** był problem funkcjonowania szkół na terenach wiejskich. W tym zakresie powiedział, że chciałby, żeby to samorządowcy mieli

prawo decydowania, jak układać sieć szkół. Dodał też, że w obliczu starzejącego się społeczeństwa należy zastanowić się nad przypisaniem szkołom także innych zadań, np. funkcji domów opieki nad seniorami i ośrodków rehabilitacji.

Gość Kongresu zwrócił też uwagę na zmiany społeczne zachodzące na wsi, gdzie obecnie – statystycznie – zdecydowana mniejszość mieszkańców zajmuje się rolnictwem. Podkreślił przy tym, że gmina wiejska jednak nie może utracić swojego wiejskiego charakteru i że wieś musi pozostać wsią. Ze swoim zapachem, ze swoim smakiem i ze swoją rolą gospodarczą.

Minister obrony narodowej odniósł się również do kwestii związanych z bezpieczeństwem i ochroną ludności, wskazując m.in. na przesunięcie środków dla gmin na realizację nowych zadań i na uproszczenie procedur z tego zakresu.

Następnie była możliwość zadania pytań, na które odpowiedzi udzielał wicepremier.

Po wystąpieniu wicepremiera podjęto realizację zaplanowanych punktów programu. Po prelekcji dyrektor **Agnieszki Ajdyn** przeprowadzona została wspomniana już debata pt. „Samorząd 2030 – Gmina wiejska w świecie transformacji energetycznej i cyfrowej”. Uczestniczyli w niej: **Grzegorz Czwordon**, Zastępca Dyrektora Departamentu Telekomunikacji w Ministerstwie Cyfryzacji, **Marta Głód**, Dyrektorka ds. rozwoju projektów w OX2, **Marta Natalia Maciejak**, Wójt Gminy Lesznowola, a także **Paweł Nowodziński**, Dyrektor Centrum Rozwoju Biznesu w UNIMOT S.A. i dr **Arkadiusz Sekściński**, Wiceprezes Fundacji Green Transition HUB. Dyskusję w tej części Kongresu poprowadził dr hab. **Jacek Sierak**, prof. SGH, Kierownik Katedry Ekonomiki i Finansów Samorządu Terytorialnego, Kolegium Zarządzania i Finansów w Szkole Głównej Handlowej. Po tej debacie uczestnicy mieli do wyboru udział w trzech równoległych forach tematycznych poświęconych: finansom, społeczeństwu i współpracy.

Forum tematycznemu – Finanse – przyświecało hasło: „Jak zapewnić stabilność finansową gmin?”.

Pierwszym elementem tej części XXI Kongresu Gmin Wiejskich był „Ring Budżetowy” pt. „Nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego”. Uczestniczyli w nim wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP: **Agnieszka Wojda**, Wójt Gminy Kocierzew Południowy i **Jacek Brygman**, Wójt Gminy Cekcyn, a moderatorem dyskusji był **Bernard Sabura**, Specjalista ZGWRP ds. finansów, współpracy samorządów, informacji i analiz.

Następnie odbyły się dwie „Rozmowy 1:1”. Tytuł pierwszej z nich brzmiał: „KSeF w Samorządzie – perspektywa skarbnika”. Uczestniczyli w niej **Bartosz Rasz**, Dyrektor w PwC Polska, Doradca podatkowy oraz **Marcin Żebrowski**, Skarbnik Gminy Białe Błota. Natomiast tytuł drugiej rozmowy to: „Skarbnik kontra RIO. Praktyczne wskazówki Regionalnej Izby Obrachunkowej”. W jej ramach rozmawiali: **Dariusz Korczakowski**, Skarbnik Gminy Dąbrówka i **Wojciech Tarnowski**, Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie.

Kolejnym elementem było wystąpienie określone jako *power speech*. W jego ramach **Michał Śliwiński**, Kierownik Działu Rozwoju w Fundacji Ogólnopolski Operator Oświaty przedstawił zagadnienie zatytułowane: „Małe szkoły – między misją a finansami”.

Następnie przyszedł czas na panel przekrojowy, któremu nadano tytuł: „Skąd wziąć pieniądze na gminne inwestycje?”. Panelistami byli: **Katarzyna Dylewska**, Kierowniczka Zespołu ds. Sektora Publicznego i Nieruchomości w KRD, **Mariusz Gołaszewski**, Prezes Zarządu firmy AESCO, **Szymon Kowalski**, Wiceprezes, Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej oraz **Ewa Tyrka**, Dyrektorka Departamentu Sektora Samorządowego BGK. W rolę moderatora wcielił się **Dominik Krzysztofowicz**, Kierownik działu prawnego w Piśmie Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”.

Drugie z forów poświęcone było w ogólnym zarysie społeczeństwu. „Wieś jako miejsce do życia – rodzina, bezpieczeństwo, infrastruktura” – tak brzmiało hasło przewodnie tej części Kongresu, a *power speech* pt. „Odporność na kryzysy jako kluczowa kompetencja gmin” zaprezentowała prof. **Aleksandra Gaszold** z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego.

Po tym wystąpieniu odbył się panel „Bezpieczeństwo i odporność na kryzysy (cyberbezpieczeństwo, infrastruktura krytyczna, służby)”. Jego uczestnikami byli: **Agnieszka Kordalewska**, Prezeska Fundacji Gotowi.org, **Rafał Pawlak**, Kierownik Zakładu Badań Systemów i Urządzeń w Instytucie Łączności Państwowym Instytucie Badawczym, **Bartosz Rembowski**, Ekspert ds. schronów w PZL Defence w Grupie UNIMOT oraz bryg. dr **Barbara Szykuła-Piec** z Państwowej Straży Pożarnej, wykładowczyni Akademii Pożarniczej. Uczestnikiem dyskusji był

także przedstawiciel MSWiA, a w roli prowadzącej wystąpiła wspomniana już wcześniej prof. **Aleksandra Gasztold**.

Następnie **Patryk Janiak**, Menedżer ds. treści autorskich w C.H. Beck omówił *case study*: „Samorząd gotowy na zagrożenia. Obowiązki, wzmacnianie odporności, planowanie ćwiczeń, finansowanie w zakresie obronności”.

Z kolei *power speech* pt. „Rodzina i edukacja – fundament lokalnej wspólnoty. Aktywny dzienny opiekun – dofinansowanie szansą dla gminy, dzieci i rodziców” wygłosiła **Oliwia Kujawa**, Koordynatorka projektów społecznych i edukacyjnych, Wiceprezeska Fundacji „Zwalcz Nudę”.

Także w ramach tego Forum przewidziano „Rozmowę 1:1”. Jej tytuł brzmiał: „Infrastruktura dla mieszkańców – oczyszczalnie jako przykład praktycznych rozwiązań”. Uczestniczyli w niej wspomniany już prezes **Łukasz Rodek** oraz **Krzysztof Kouyoumdjian**, Specjalista w zakresie public relations i komunikacji korporacyjnej.

Forum poświęcone kwestiom społecznym zakończył panel przekrojowy pt. „Smart Gmina 2030 – rozwiązania przyszłości”. Jego moderatorem była dr **Justyna Przedańska**, Adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, Sekretarz redakcji miesięcznika „Samorząd Terytorialny”. Uczestnikami dyskusji byli: **Grzegorz Maj**, Dyrektor ds. Realizacji w Polskiej Grupie Biogazowej, **Maciej Wanat**, Kierownik Zespołu Projektów OZE w Respect Energy oraz **Rafał Karczmarczyk**, Dyrektor Departamentu Sektora Publicznego i Deweloperów w PKO Banku Polskim.

„Jeden cel. Różne drogi. Współpraca ponad podziałami” – pod takim hasłem przewodnim odbyło się trzecie z forów – poświęcone współpracy. *Power speech* pt. „Demografia szczepionką na populizm” przedstawiła dr hab. **Monika Stanny**, Dyrektor Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk.

Drugi *power speech* w tej części Forum, zatytułowany: „Inwestorzy vs. Samorządy. Współpraca dla przyszłości PSEW” wygłosił natomiast przywołany już wcześniej dr **Arkadiusz Sekściński**.

W dalszej kolejności, w ramach panelu pt. „Komunikacja w samorządzie – skuteczna perswazja zamiast konfrontacji”, w dyskusji uczestniczyli: dr hab. **Olgierd Annusewicz** z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, dr **Sergiusz Trzeciak**, Ekspert ds. marketingu politycznego i komunikacji strategicznej w Trzeciak|Chmal, a także **Tomasz Rawski**, Burmistrz Warki, **Anna Arczewska**, Naczelniczka Wydziału Mediów i Komunikacji w Urzędzie Miejskim w Wołominie oraz **Agnieszka Ziółkowska**, Wójt Gminy Dąbrowa. W roli moderatora wystąpiła **Agnieszka Szelałowska**, Wiceprezes Szkoły Liderstwa.

Kolejny panel, w ramach tej części Kongresu odbył się pt. „Dwukadencyjność. Co dalej z przywództwem w samorządzie?”. Wzięli w nim udział: **Grzegorz Cichy**, Prezes Unii Miasteczek Polskich, **Tomasz Osewski**, Wójt Gminy Etł, Członek Zarządu ZGWRP oraz wspomniany już prof. **Jacek Sierak**. Nad przebiegiem dyskusji czuwała dr **Aneta Kowalewska**, Dyrektor Biura Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

To Forum zakończyła „Rozmowa 1:1” zatytułowana „Dwie kadencje i co dalej? Wymyśl się na nowo!”. W tej dyskusji uczestniczyli wspomniani wcześniej **Aneta Kowalewska** i **Sergiusz Trzeciak**.

Ostatnim punktem programu był panel regionalny, przeprowadzony pod tytułem: „Jedna Polska, różne regiony, wspólne sprawy”. W jego trakcie swoją wiedzę i doświadczeniami dzielili się: **Krzysztof Iwaniuk**, Wójt Gminy Terespol, były przewodniczący, a obecnie Członek Zarządu ZGWRP, Członek Europejskiego Komitetu Regionów, **Arkadiusz Lewicki**, Dyrektor Zespołu ds. Programów Publicznych i Środowisk Gospodarczych w Związku Banków Polskich, **Marta Rajchert**, Radna Powiatu Wołomińskiego, Członek Zarządu Powiatu Wołomińskiego i **Andrzej Szymański**, Menedżer ds. współpracy z partnerami i JST w Banku Ochrony Środowiska. Dyskusję prowadziła dyrektor **Aneta Kowalewska**.

Zakończenie Kongresu ogłosił przewodniczący **Stanisław Jastrzębski**, dziękując przy okazji wszystkim zaangażowanym w przygotowanie i sprawne przeprowadzenie wydarzenia. Zapowiedział też przygotowanie stanowisk Kongresu. – *Wśród wielu tematów ważnych, bez*

wątpienia, nie powinniśmy uciekać od dwukadencyjności. Proszę Państwa, to już nie chodzi o to, że to jest niekonstytucyjne, że to jest nieetyczne, niemoralne. Tak naprawdę, to jest z gruntu pomysł, który był podyktowany chęcią przejęcia siłą samorządu w Polsce – powiedział przewodniczący. Zaznaczył przy tym, że jedynym decydemtem odnośnie dalszych losów samorządowców powinni być mieszkańcy-wyborcy. Tego zagadnienia – zgodnie z zapowiedzią – będzie właśnie dotyczyło pierwsze stanowisko.

Bezpieczeństwo ma być tematem drugiego stanowiska Kongresu, a trzecie stanowisko będzie dotyczyło finansów samorządów gminnych – wskazywał **Stanisław Jastrzębski**. Przy tej okazji Stanisław Jastrzębski zapowiedział również udział przedstawicieli ZGWRP w spotkaniach, mających na celu ocenę aktualnie obowiązujących rozwiązań w zakresie finansowania potrzeb samorządów gminnych.

– Kolejna sprawa, to jest ta nasza zapaść demograficzna, depopulacja i tutaj kwestia oświaty. Przyszłość oświaty na obszarach wiejskich. Mówiąc o oświacie mam na myśli żłobki, przedszkola, szkoły i z całą mocą i stanowczością chcę podkreślić: najważniejsze są dzieci! – powiedział przewodniczący ZGWRP. Jednocześnie szef Związku zwrócił uwagę na „lawinowo” starzejące się społeczeństwo i potrzeby w zakresie przygotowania miejsc, w których seniorzy będą mogli spędzać czas oraz adekwatnej oferty w zakresie usług rehabilitacyjnych jako obowiązki gmin.

– Absolutnie nie ma zgody na politykę kradzieży, zawłaszczania obszarów gmin „obwarzankowych” – podkreślił przewodniczący Jastrzębski, zwracając uwagę uczestników na potrzebę uregulowania kwestii związanych ze zmianami granic gmin. To także temat, którego dotyczyć będzie jedno ze stanowisk Kongresu – wskazywał.

Szef Zarządu ZGWRP wskazał również na potrzeby w zakresie budowy dróg, rozwoju cyfryzacji i ochrony środowiska.

Partnerem organizacyjnym ZGWRP przy realizacji Kongresu była spółka RK Communications.

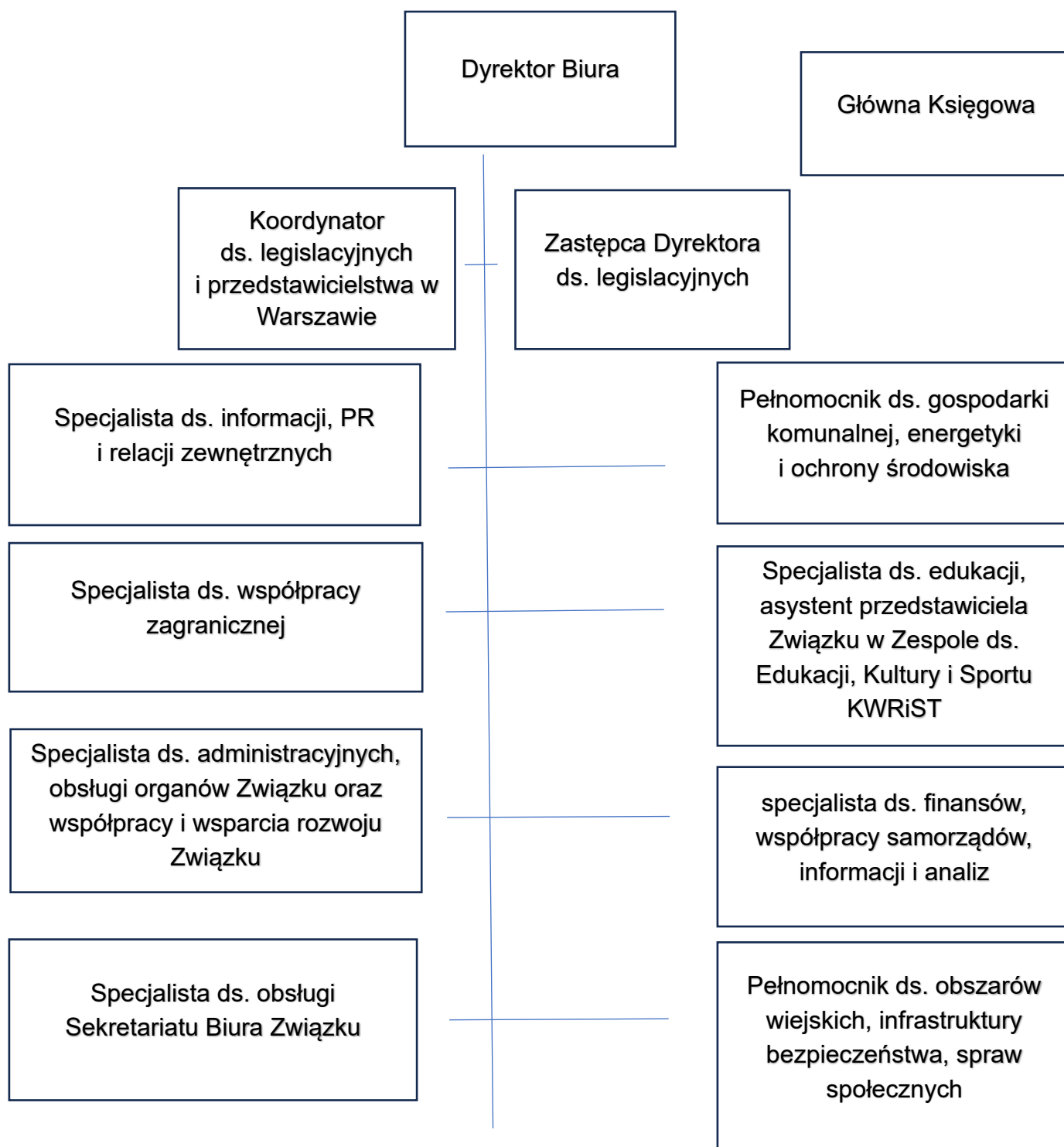
XXI Kongres Gmin Wiejskich został zwieńczony przyjęciem ośmiu stanowisk. Podczas przygotowania stanowisk uwzględniono także sygnały przekazywane przez przedstawicieli gmin członkowskich w ramach ich codziennych kontaktów z członkami Zarządu i biurem Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Wśród dokumentów znalazły się:

1. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie finansowania oświaty w kontekście dynamicznych zmian demograficznych i ograniczeń kompetencyjnych gmin.
2. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie funkcjonowania nowej ustawy dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz stabilności finansów JST.
3. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie konieczności uruchomienia dodatkowych środków na zadania inwestycyjne w gminach wiejskich.
4. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie koniecznych zmian w systemie planowania przestrzennego oraz zasad wyznaczania obszarów uzupełnienia zabudowy.
5. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie niewystarczającego finansowania usuwania azbestu oraz konieczności integracji programu z „Czystym Powietrzem”.
6. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie ochrony granic gmin wiejskich.
7. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie zadań i zagrożeń dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej w gminach wiejskich.
8. Stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie zniesienia zasady dwukadencyjności organów wykonawczych gmin oraz konieczności zapewnienia równego traktowania wszystkich funkcji z wyboru.

Stanowiska powyższe zostały przekazane właściwym organom państwa (część z nich doczekała się też odpowiedzi), a ich treść dostępna jest na stronie internetowej ZGWRP: www.zgwrp.pl/stanowiska-xxi-kongresu-gmin-wiejskich/.

Schemat organizacyjny Biura ZGWRP w 2025 roku

Jesienią 2025 r. w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie uruchomione zostało Przedstawicielstwo ZGWRP.

Sprawy członkowskie i wykaz członków w 2025 roku

Gminy, które wstąpiły do Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 roku

Lp.	Gmina	Rodzaj	Województwo	Powiat
1.	Budry	gm. w.	warmińsko-mazurskie	węgorzewski
2.	Cedynia	gm. m-w.	zachodniopomorskie	gryfiński
3.	Czerwonka	gm. w.	mazowieckie	makowski
4.	Damnica	gm. w.	pomorskie	słupski
5.	Dąbrowa	gm. w.	opolskie	opolski
6.	Dobra	gm. w.	zachodniopomorskie	policki
7.	Grabówka	gm. w.	podlaskie	białostocki
8.	Halinów	gm. m-w.	mazowieckie	miński
9.	Łłowo-Osada	gm. w.	warmińsko-mazurskie	działdowski
10.	Kalinowo	gm. w.	warmińsko-mazurskie	ełcki
11.	Klukki	gm. w.	łódzkie	bełchatowski
12.	Krasne	gm. w.	mazowieckie	przasnyski
13.	Lgota Wielka	gm. w.	łódzkie	radomszczański
14.	Lisewo	gm. w.	kujawsko-pomorskie	chełmiński
15.	Markuszów	gm. w.	lubelskie	puławski
16.	Mietków	gm. w.	dolnośląskie	wrocławski
17.	Nowa Wieś Lęborska	gm. w.	pomorskie	łęborski
18.	Osie	gm. w.	kujawsko-pomorskie	świecki
19.	Ostrowite	gm. w.	wielkopolskie	słupecki
20.	Papowo Biskupie	gm. w.	kujawsko-pomorskie	chełmiński
21.	Pilawa	gm. m-w.	mazowieckie	garwoliński
22.	Prostki	gm. w.	warmińsko-mazurskie	ełcki
23.	Puck	gm. w.	pomorskie	pucki
24.	Różan	gm. m-w.	mazowieckie	makowski
25.	Stare Czarnowo	gm. w.	zachodniopomorskie	gryfiński
26.	Szczawa	gm. w.	małopolskie	limanowski
27.	Świedziebnia	gm. w.	kujawsko-pomorskie	brodnicki
28.	Żagań	gm. w.	lubuskie	żagański

Gminy, które wystąpiły do Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 roku

Lp.	Gmina	Rodzaj	Województwo	Powiat
1.	Czarnków	gm. w.	wielkopolskie	czarnkowsko-trzcianecki
2.	Gniewkowo	gm. m-w.	kujawsko-pomorskie	inowrocławski
3.	Mieroszów	gm. m-w.	dolnośląskie	wałbrzyski
4.	Przedecz	gm. m-w.	wielkopolskie	kolski
5.	Radgoszcz	gm. w.	małopolskie	dąbrowski
6.	Rozprza	gm. w.	łódzkie	piotrkowski
7.	Sobków	gm. w.	świętokrzyskie	jędrzejowski
8.	Zagórz	gm. m-w.	podkarpackie	sanocki
9.	Żórawina	gm. w.	dolnośląskie	wrocławski

Wykaz Gmin Członkowskich
Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
 Liczba Członków ZGWRP: 674 gminy (stan na dzień 31.12.2025 r.)

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
1	1	dolnośląskie	bolesławiecki	gm. w.	Gromadka
2	2	dolnośląskie	bolesławiecki	gm. w.	Osiecznica
3	3	dolnośląskie	bolesławiecki	gm. w.	Warta Bolesławiecka
4	4	dolnośląskie	głogowski	gm. w.	Głogów
5	5	dolnośląskie	głogowski	gm. w.	Jerzmanowa
6	6	dolnośląskie	głogowski	gm. w.	Kotła
7	7	dolnośląskie	głogowski	gm. w.	Pęcław
8	8	dolnośląskie	głogowski	gm. w.	Żukowice
9	9	dolnośląskie	jaworski	gm. w.	Męcinka
10	10	dolnośląskie	jaworski	gm. w.	Paszowice
11	11	dolnośląskie	jaworski	gm. w.	Wądroże Wielkie
12	12	dolnośląskie	kamiennogórski	gm. w.	Marciszów
13	13	dolnośląskie	kłodzki	gm. m-w.	Bystrzyca Kłodzka
14	14	dolnośląskie	kłodzki	gm. w.	Kłodzko
15	15	dolnośląskie	kłodzki	gm. w.	Lewin Kłodzki
16	16	dolnośląskie	kłodzki	gm. w.	Nowa Ruda
17	17	dolnośląskie	kłodzki	gm. m-w.	Radków
18	18	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Chojnów
19	19	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Krotoszyce
20	20	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Kunice

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
21	21	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Miłkowice
22	22	dolnośląskie	lubiński	gm. w.	Lubin
23	23	dolnośląskie	oleśnicki	gm. m-w.	Bierutów
24	24	dolnośląskie	oleśnicki	gm. w.	Dobroszyce
25	25	dolnośląskie	oleśnicki	gm. w.	Działowa Kłoda
26	26	dolnośląskie	oleśnicki	gm. w.	Oleśnica
27	27	dolnośląskie	oławski	gm. w.	Oława
28	28	dolnośląskie	polkowicki	gm. w.	Gaworzyce
29	29	dolnośląskie	polkowicki	gm. w.	Grębocice
30	30	dolnośląskie	polkowicki	gm. w.	Radwanice
31	31	dolnośląskie	strzeliński	gm. w.	Borów
32	32	dolnośląskie	strzeliński	gm. w.	Kondratowice
33	33	dolnośląskie	strzeliński	gm. w.	Przeworno
34	34	dolnośląskie	średzki	gm. w.	Kostomłoty
35	35	dolnośląskie	średzki	gm. m-w.	Środa Śląska
36	36	dolnośląskie	średzki	gm. w.	Udanin
37	37	dolnośląskie	świdnicki	gm. w.	Dobromierz
38	38	dolnośląskie	świdnicki	gm. m-w.	Jaworzyna Śląska
39	39	dolnośląskie	świdnicki	gm. w.	Marcinowice
40	40	dolnośląskie	świdnicki	gm. w.	Świdnica
41	41	dolnośląskie	wałbrzyski	gm. w.	Czarny Bór

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
42	42	dolnośląskie	wałbrzyski	gm. w.	Stare Bogaczowice
43	43	dolnośląskie	wałbrzyski	gm. w.	Walim
44	44	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Czernica
45	45	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Długołęka
46	46	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Kobierzyce
47	47	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Mietków
48	48	dolnośląskie	ząbkowicki	gm. w.	Stoszowice
49	49	dolnośląskie	zgorzelecki	gm. w.	Sulików
50	50	dolnośląskie	zgorzelecki	gm. w.	Zgorzelec
51	51	dolnośląskie	złotoryjski	gm. w.	Pielgrzymka
52	52	dolnośląskie	złotoryjski	gm. w.	Zagrodno
53	53	dolnośląskie	złotoryjski	gm. w.	Złotoryja
54	1	kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	gm. w.	Koneck
55	2	kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	gm. w.	Waganiec
56	3	kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	gm. w.	Zakrzewo
57	4	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Bartniczka
58	5	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Bobrowo
59	6	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Brodnica
60	7	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Brzozie
61	8	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. m-w.	Jabłonowo Pomorskie
62	9	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Osiek
63	10	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Świedziebnia
64	11	kujawsko-pomorskie	bydgoski	gm. w.	Białe Błota

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
65	12	kujawsko-pomorskie	bydgoski	gm. w.	Dąbrowa Chełmińska
66	13	kujawsko-pomorskie	bydgoski	gm. w.	Dobrcz
67	14	kujawsko-pomorskie	chełmiński	gm. w.	Chełmno
68	15	kujawsko-pomorskie	chełmiński	gm. w.	Lisewo
69	16	kujawsko-pomorskie	chełmiński	gm. w.	Papowo Biskupie
70	17	kujawsko-pomorskie	chełmiński	gm. w.	Stolno
71	18	kujawsko-pomorskie	golubsko-dobrzyński	gm. m-w.	Kowalewo Pomorskie
72	19	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. w.	Gruta
73	20	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. m-w.	Łasin
74	21	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. m-w.	Radzyń Chełmiński
75	22	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. w.	Rogóżno
76	23	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. w.	Świecie nad Osą
77	24	kujawsko-pomorskie	inowrocławski	gm. w.	Inowrocław
78	25	kujawsko-pomorskie	inowrocławski	gm. w.	Rojewo
79	26	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. w.	Chrostkowo
80	27	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. m-w.	Dobrzyń nad Wisłą
81	28	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. w.	Lipno
82	29	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. w.	Wielgie
83	30	kujawsko-pomorskie	mogileński	gm. w.	Dąbrowa
84	31	kujawsko-pomorskie	nakielski	gm. w.	Sadki
85	32	kujawsko-pomorskie	radziejowski	gm. w.	Osięciny
86	33	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Rogowo
87	34	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Rypin

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
88	35	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Skrwilno
89	36	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Wąpielsk
90	37	kujawsko-pomorskie	sępoleński	gm. w.	Sośno
91	38	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Bukowiec
92	39	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Dragacz
93	40	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Lniano
94	41	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Osie
95	42	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Pruszcz
96	43	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Świekatowo
97	44	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Warlubie
98	45	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Chełmża
99	46	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Czernikowo
100	47	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Lubicz
101	48	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Łubianka
102	49	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Łysomice
103	50	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Obrowo
104	51	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Wielka Nieszawka
105	52	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Zławieś Wielka
106	53	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Cekcyn
107	54	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Gostycyn
108	55	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Kęsowo
109	56	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Lubiewo
110	57	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Śliwice

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
111	58	kujawsko-pomorskie	wąbrzeski	gm. w.	Dębowa Łąka
112	59	kujawsko-pomorskie	wąbrzeski	gm. w.	Płużnica
113	60	kujawsko-pomorskie	wąbrzeski	gm. w.	Ryńsk
114	61	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Baruchowo
115	62	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Boniewo
116	63	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. m-w.	Brześć Kujawski
117	64	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Fabianki
118	65	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Lubanie
119	66	kujawsko-pomorskie	żniński	gm. w.	Gąsawa
120	1	lubelskie	białski	gm. w.	Biała Podlaska
121	2	lubelskie	białski	gm. w.	Drelów
122	3	lubelskie	białski	gm. w.	Janów Podlaski
123	4	lubelskie	białski	gm. w.	Kodeń
124	5	lubelskie	białski	gm. w.	Konstantynów
125	6	lubelskie	białski	gm. w.	Międzyrzec Podlaski
126	7	lubelskie	białski	gm. w.	Piszczac
127	8	lubelskie	białski	gm. w.	Terespol
128	9	lubelskie	białski	gm. w.	Tuczna
129	10	lubelskie	białski	gm. w.	Wisznice
130	11	lubelskie	białski	gm. w.	Zalesie
131	12	lubelskie	biłgorajski	gm. w.	Biszczka
132	13	lubelskie	biłgorajski	gm. w.	Potok Górny
133	14	lubelskie	chełmski	gm. w.	Białopole
134	15	lubelskie	chełmski	gm. w.	Chełm

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
135	16	lubelskie	chełmski	gm. w.	Dubienka
136	17	lubelskie	chełmski	gm. w.	Leśniowice
137	18	lubelskie	janowski	gm. m-w.	Modliborzyce
138	19	lubelskie	krasnostawski	gm. w.	Krasnystaw
139	20	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Gościeradów
140	21	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Kraśnik
141	22	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Szastarka
142	23	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Trzydnik Duży
143	24	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Abramów
144	25	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Firlej
145	26	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Lubartów
146	27	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Niedźwiada
147	28	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Ostrówek
148	29	lubelskie	lubelski	gm. w.	Garbów
149	30	lubelskie	lubelski	gm. w.	Strzyżewice
150	31	lubelskie	lubelski	gm. w.	Wólka
151	32	lubelskie	łęczyński	gm. w.	Spiczyn
152	33	lubelskie	łukowski	gm. w.	Łuków
153	34	lubelskie	łukowski	gm. w.	Stoczek Łukowski
154	35	lubelskie	puławski	gm. w.	Końskowola
155	36	lubelskie	puławski	gm. w.	Markuszów
156	37	lubelskie	puławski	gm. w.	Żyrzyn
157	38	lubelskie	rycki	gm. w.	Kłoczew
158	39	lubelskie	świdnicki	gm. w.	Mełgiew

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
159	40	lubelskie	włodawski	gm. w.	Hanna
160	41	lubelskie	zamojski	gm. w.	Komarów-Osada
161	42	lubelskie	zamojski	gm. w.	Skierbieszów
162	1	lubuskie	króśnieński	gm. w.	Bobrowice
163	2	lubuskie	króśnieński	gm. w.	Bytnica
164	3	lubuskie	międzyrzecki	gm. w.	Przytoczna
165	4	lubuskie	międzyrzecki	gm. w.	Pszczew
166	5	lubuskie	strzelecko-drezdenecki	gm. w.	Zwierzyn
167	6	lubuskie	świebodziński	gm. w.	Lubrza
168	7	lubuskie	świebodziński	gm. w.	Łagów
169	8	lubuskie	świebodziński	gm. w.	Skąpe
170	9	lubuskie	zielonogórski	gm. m-w.	Babimost
171	10	lubuskie	zielonogórski	gm. m-w.	Kargowa
172	11	lubuskie	zielonogórski	gm. w.	Świdnica
173	12	lubuskie	zielonogórski	gm. w.	Trzebiechów
174	13	lubuskie	żagański	gm. m-w.	Małomice
175	14	lubuskie	żagański	gm. w.	Niegostawice
176	15	lubuskie	żagański	gm. w.	Żagań
177	16	lubuskie	żarski	gm. w.	Lipinki Łużyckie
178	17	lubuskie	żarski	gm. w.	Żary
179	1	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Drużbice
180	2	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Kleszczów
181	3	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Kluki
182	4	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Rusiec

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
183	5	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Szczerców
184	6	łódzkie	brzeziński	gm. w.	Dmosin
185	7	łódzkie	brzeziński	gm. w.	Jeżów
186	8	łódzkie	brzeziński	gm. w.	Rogów
187	9	łódzkie	kutnowski	gm. w.	Oporów
188	10	łódzkie	łęczycki	gm. w.	Góra Świętej Małgorzaty
189	11	łódzkie	łęczycki	gm. w.	Witonia
190	12	łódzkie	łowicki	gm. w.	Domaniewice
191	13	łódzkie	łowicki	gm. w.	Kiernoza
192	14	łódzkie	łowicki	gm. w.	Kocierzew Południowy
193	15	łódzkie	łowicki	gm. w.	Łowicz
194	16	łódzkie	łowicki	gm. w.	Nieborów
195	17	łódzkie	łowicki	gm. w.	Zduny
196	18	łódzkie	łódzki wschodni	gm. w.	Andrespol
197	19	łódzkie	łódzki wschodni	gm. w.	Brójce
198	20	łódzkie	łódzki wschodni	gm. w.	Nowosolna
199	21	łódzkie	łódzki wschodni	gm. m-w.	Rzgów
200	22	łódzkie	opoczyński	gm. w.	Mniszków
201	23	łódzkie	opoczyński	gm. w.	Paradyż
202	24	łódzkie	opoczyński	gm. w.	Poświętne
203	25	łódzkie	pabianicki	gm. w.	Dłutów
204	26	łódzkie	pabianicki	gm. w.	Dobroń
205	27	łódzkie	pabianicki	gm. w.	Lutomiersk
206	28	łódzkie	pajęczański	gm. m-w.	Pajęczno

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
207	29	łódzkie	pajęczański	gm. w.	Rząśnia
208	30	łódzkie	pajęczański	gm. w.	Sulmierzyce
209	31	łódzkie	piotrkowski	gm. w.	Grabica
210	32	łódzkie	piotrkowski	gm. w.	Łęki Szlacheckie
211	33	łódzkie	poddębicki	gm. w.	Pęczniew
212	34	łódzkie	poddębicki	gm. m-w.	Poddębice
213	35	łódzkie	poddębicki	gm. w.	Wartkowice
214	36	łódzkie	poddębicki	gm. w.	Zadzim
215	37	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Gidle
216	38	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Gomunice
217	39	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Kodrąb
218	40	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Lgota Wielka
219	41	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Ładzice
220	42	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Żytno
221	43	łódzkie	rawski	gm. m-w.	Biała Rawska
222	44	łódzkie	rawski	gm. w.	Cielądz
223	45	łódzkie	rawski	gm. w.	Rawa Mazowiecka
224	46	łódzkie	rawski	gm. w.	Regnów
225	47	łódzkie	rawski	gm. w.	Sadkowice
226	48	łódzkie	sieradzki	gm. m-w.	Błaszki
227	49	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Brzeźno
228	50	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Burzenin
229	51	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Goszczanów
230	52	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Klonowa

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
231	53	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Głuchów
232	54	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Godzianów
233	55	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Kowiesy
234	56	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Lipce Reymontowskie
235	57	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Maków
236	58	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Nowy Kawęczyn
237	59	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Skierniewice
238	60	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Słupia
239	61	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Budziszewice
240	62	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Czerniewice
241	63	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Inowódz
242	64	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Lubochnia
243	65	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Rokiciny
244	66	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Rzeczyca
245	67	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Tomaszów Mazowiecki
246	68	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Ujazd
247	69	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Żelechlinek
248	70	łódzkie	wieluński	gm. w.	Biała
249	71	łódzkie	wieluński	gm. w.	Konopnica
250	72	łódzkie	wieluński	gm. w.	Mokrsko
251	73	łódzkie	wieluński	gm. w.	Pątnów
252	74	łódzkie	wieruszowski	gm. w.	Galewice
253	75	łódzkie	zduńskowolski	gm. m-w.	Szadek
254	76	łódzkie	zduńskowolski	gm. w.	Zduńska Wola

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
255	77	łódzkie	zgierski	gm. w.	Głowno
256	78	łódzkie	zgierski	gm. w.	Ozorków
257	79	łódzkie	zgierski	gm. w.	Parzęczew
258	80	łódzkie	zgierski	gm. m-w.	Stryków
259	81	łódzkie	zgierski	gm. w.	Zgierz
260	1	małopolskie	bocheński	gm. w.	Rzezawa
261	2	małopolskie	brzeski	gm. w.	Iwkowa
262	3	małopolskie	brzeski	gm. w.	Szczurowa
263	4	małopolskie	chrzanowski	gm. w.	Babice
264	5	małopolskie	dąbrowski	gm. w.	Mędrzechów
265	6	małopolskie	dąbrowski	gm. w.	Olesno
266	7	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Moszczenica
267	8	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Ropa
268	9	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Sękowa
269	10	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Uście Gorlickie
270	11	małopolskie	limanowski	gm. w.	Dobra
271	12	małopolskie	limanowski	gm. w.	Jodłownik
272	13	małopolskie	limanowski	gm. w.	Słopnice
273	14	małopolskie	limanowski	gm. w.	Szczawa
274	15	małopolskie	miechowski	gm. w.	Gołcza
275	16	małopolskie	miechowski	gm. w.	Książ Wielki
276	17	małopolskie	myślenicki	gm. w.	Raciechowice
277	18	małopolskie	nowosądecki	gm. w.	Korzenna
278	19	małopolskie	nowosądecki	gm. w.	Łososina Dolna

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
279	20	małopolskie	nowotarski	gm. w.	Jabłonka
280	21	małopolskie	nowotarski	gm. w.	Lipnica Wielka
281	22	małopolskie	nowotarski	gm. w.	Ochotnica Dolna
282	23	małopolskie	proszowicki	gm. w.	Koniusza
283	24	małopolskie	proszowicki	gm. m-w.	Koszyce
284	25	małopolskie	tarnowski	gm. m-w.	Ciężkowice
285	26	małopolskie	tarnowski	gm. w.	Tarnów
286	27	małopolskie	wielicki	gm. w.	Biskupice
287	28	małopolskie	wielicki	gm. w.	Kłaj
288	1	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Ciechanów
289	2	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Gołymin-Ośrodek
290	3	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Grudusk
291	4	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Opinogóra Górna
292	5	mazowieckie	garwoliński	gm. m-w.	Pilawa
293	6	mazowieckie	garwoliński	gm. w.	Sobolew
294	7	mazowieckie	gostyniński	gm. w.	Gostynin
295	8	mazowieckie	gostyniński	gm. w.	Sanniki
296	9	mazowieckie	gostyniński	gm. w.	Szczawin Kościelny
297	10	mazowieckie	grodziski	gm. w.	Jaktorów
298	11	mazowieckie	grodziski	gm. w.	Żabia Wola
299	12	mazowieckie	grójecki	gm. w.	Belsk Duży
300	13	mazowieckie	grójecki	gm. w.	Jasieniec
301	14	mazowieckie	grójecki	gm. w.	Pniewy
302	15	mazowieckie	legionowski	gm. w.	Jabłonna

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
303	16	mazowieckie	legionowski	gm. w.	Nieporęt
304	17	mazowieckie	legionowski	gm. m-w.	Serock
305	18	mazowieckie	legionowski	gm. w.	Wieliszew
306	19	mazowieckie	łosicki	gm. w.	Huszlew
307	20	mazowieckie	łosicki	gm. w.	Olszanka
308	21	mazowieckie	łosicki	gm. w.	Sarnaki
309	22	mazowieckie	makowski	gm. w.	Czerwonka
310	23	mazowieckie	makowski	gm. m-w.	Różan
311	24	mazowieckie	makowski	gm. w.	Sypniewo
312	25	mazowieckie	miński	gm. w.	Cegłów
313	26	mazowieckie	miński	gm. w.	Dębe Wielkie
314	27	mazowieckie	miński	gm. m-w.	Halinów
315	28	mazowieckie	miński	gm. w.	Jakubów
316	29	mazowieckie	miński	gm. m-w.	Kałużyn
317	30	mazowieckie	miński	gm. m-w.	Łatowicz
318	31	mazowieckie	miński	gm. w.	Mińsk Mazowiecki
319	32	mazowieckie	miński	gm. m-w.	Mrozy
320	33	mazowieckie	miński	gm. w.	Siennica
321	34	mazowieckie	miński	gm. w.	Stanisławów
322	35	mazowieckie	mławski	gm. w.	Szreńsk
323	36	mazowieckie	mławski	gm. w.	Wieczfnia Kościelna
324	37	mazowieckie	nowodworski	gm. w.	Czosnów
325	38	mazowieckie	nowodworski	gm. m-w.	Nasielsk
326	39	mazowieckie	nowodworski	gm. w.	Pomiechówek

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
327	40	mazowieckie	nowodworski	gm. m-w.	Zakroczym
328	41	mazowieckie	ostrołęcki	gm. w.	Łyse
329	42	mazowieckie	ostrołęcki	gm. w.	Rzekuń
330	43	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Andrzejewo
331	44	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Małkinia Górna
332	45	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Szulborze Wielkie
333	46	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Wąsewo
334	47	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Celestynów
335	48	mazowieckie	otwocki	gm. m-w.	Karczew
336	49	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Kołbiel
337	50	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Sobienie-Jeziory
338	51	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Wiązowna
339	52	mazowieckie	piaseczyński	gm. m-w.	Góra Kalwaria
340	53	mazowieckie	piaseczyński	gm. w.	Lesznowola
341	54	mazowieckie	piaseczyński	gm. w.	Prażmów
342	55	mazowieckie	piaseczyński	gm. m-w.	Tarczyn
343	56	mazowieckie	płocki	gm. w.	Bodzanów
344	57	mazowieckie	płocki	gm. w.	Brudzeń Duży
345	58	mazowieckie	płocki	gm. w.	Bulkowo
346	59	mazowieckie	płocki	gm. m-w.	Drobin
347	60	mazowieckie	płocki	gm. w.	Łąck
348	61	mazowieckie	płocki	gm. w.	Mała Wieś
349	62	mazowieckie	płocki	gm. w.	Radzanowo
350	63	mazowieckie	płocki	gm. w.	Słubice

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
351	64	mazowieckie	płocki	gm. w.	Słupno
352	65	mazowieckie	płocki	gm. m-w.	Wyszogród
353	66	mazowieckie	płoński	gm. w.	Naruszewo
354	67	mazowieckie	płoński	gm. w.	Płońsk
355	68	mazowieckie	płoński	gm. w.	Raciąż
356	69	mazowieckie	płoński	gm. w.	Załuski
357	70	mazowieckie	pruszkowski	gm. w.	Michałowice
358	71	mazowieckie	przasnyski	gm. w.	Krasne
359	72	mazowieckie	przasnyski	gm. w.	Przasnysz
360	73	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Borkowice
361	74	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Gielniów
362	75	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Odrzywół
363	76	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Wieniawa
364	77	mazowieckie	pułtusi	gm. w.	Świercze
365	78	mazowieckie	pułtusi	gm. w.	Winnica
366	79	mazowieckie	radomski	gm. m-w.	Przytyk
367	80	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Kotuń
368	81	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Przesmyki
369	82	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Wiśniew
370	83	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Wodynie
371	84	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Iłów
372	85	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Młodzieszyn
373	86	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Nowa Sucha
374	87	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Teresin

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
375	88	mazowieckie	sokołowski	gm. w.	Repki
376	89	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. w.	Izabelin
377	90	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. w.	Kampinos
378	91	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. m-w.	Łomianki
379	92	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. w.	Stare Babice
380	93	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Grębków
381	94	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Liw
382	95	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Sadowne
383	96	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Stoczek
384	97	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Dąbrówka
385	98	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Jadów
386	99	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Klembów
387	100	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Poświętne
388	101	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Strachówka
389	102	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Brańszczyk
390	103	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Długosiodło
391	104	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Rząśnik
392	105	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Somianka
393	106	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Zabrodzie
394	107	mazowieckie	żyrardowski	gm. m-w.	Mszczonów
395	108	mazowieckie	żyrardowski	gm. w.	Puszcza Mariańska
396	109	mazowieckie	żyrardowski	gm. w.	Radziejowice
397	1	opolskie	brzeski	gm. w.	Skarbimierz
398	2	opolskie	kluczborski	gm. m-w.	Byczyna

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
399	3	opolskie	namysłowski	gm. w.	Pokój
400	4	opolskie	namysłowski	gm. w.	Świerczów
401	5	opolskie	oleski	gm. w.	Radłów
402	6	opolskie	oleski	gm. w.	Rudniki
403	7	opolskie	oleski	gm. w.	Zębowice
404	8	opolskie	opolski	gm. w.	Dąbrowa
405	9	opolskie	opolski	gm. w.	Dobrzeń Wielki
406	10	opolskie	opolski	gm. w.	Popielów
407	11	opolskie	prudnicki	gm. w.	Lubrza
408	1	podkarpackie	bieszczadzki	gm. w.	Lutowiska
409	2	podkarpackie	jarosławski	gm. w.	Pawłosiów
410	3	podkarpackie	jarosławski	gm. w.	Radymno
411	4	podkarpackie	jarosławski	gm. w.	Rokietnica
412	5	podkarpackie	jasielski	gm. w.	Skotyszyn
413	6	podkarpackie	kościński	gm. w.	Chorkówka
414	7	podkarpackie	kościński	gm. w.	Korczyna
415	8	podkarpackie	kościński	gm. w.	Miejsce Piastowe
416	9	podkarpackie	leski	gm. w.	Baligród
417	10	podkarpackie	leski	gm. w.	Cisna
418	11	podkarpackie	leżajski	gm. w.	Leżajsk
419	12	podkarpackie	mielecki	gm. w.	Tuszów Narodowy
420	13	podkarpackie	niżański	gm. w.	Harasiuki
421	14	podkarpackie	przeworski	gm. w.	Gać
422	15	podkarpackie	przeworski	gm. w.	Zarzecze

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
423	16	podkarpackie	rzeszowski	gm. m-w.	Boguchwała
424	17	podkarpackie	rzeszowski	gm. w.	Kamień
425	18	podkarpackie	rzeszowski	gm. w.	Trzebownisko
426	19	podkarpackie	sanocki	gm. w.	Besko
427	20	podkarpackie	sanocki	gm. w.	Sanok
428	21	podkarpackie	sanocki	gm. w.	Zarszyn
429	22	podkarpackie	stalowowolski	gm. w.	Pysznica
430	23	podkarpackie	stalowowolski	gm. w.	Radomyśl nad Sanem
431	1	podlaskie	augustowski	gm. w.	Płaska
432	2	podlaskie	białostocki	gm. w.	Grabówka
433	3	podlaskie	białostocki	gm. w.	Turośń Kościelna
434	4	podlaskie	białostocki	gm. w.	Zawady
435	5	podlaskie	bielski	gm. w.	Bielsk Podlaski
436	6	podlaskie	hajnowski	gm. w.	Hajnówka
437	7	podlaskie	hajnowski	gm. w.	Narewka
438	8	podlaskie	kolneński	gm. w.	Kolno
439	9	podlaskie	kolneński	gm. w.	Mały Płock
440	10	podlaskie	łomżyński	gm. m-w.	Nowogród
441	11	podlaskie	łomżyński	gm. w.	Piątnica
442	12	podlaskie	łomżyński	gm. w.	Zbójna
443	13	podlaskie	moniecki	gm. w.	Krypno
444	14	podlaskie	sejneński	gm. w.	Puńsk
445	15	podlaskie	siemiatycki	gm. w.	Milejczyce
446	16	podlaskie	siemiatycki	gm. w.	Perlejewo

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
447	17	podlaskie	siemiatycki	gm. w.	Siemiatycze
448	18	podlaskie	sokólski	gm. w.	Janów
449	19	podlaskie	sokólski	gm. w.	Korycin
450	20	podlaskie	sokólski	gm. w.	Kuźnica
451	21	podlaskie	sokólski	gm. m-w.	Sokółka
452	22	podlaskie	suwalski	gm. w.	Suwałki
453	23	podlaskie	wysokomazowiecki	gm. m-w.	Czyżew
454	24	podlaskie	wysokomazowiecki	gm. w.	Kobylin-Borzymy
455	25	podlaskie	wysokomazowiecki	gm. w.	Sokoły
456	26	podlaskie	zambrowski	gm. w.	Szumowo
457	1	pomorskie	gdański	gm. w.	Trąbki Wielkie
458	2	pomorskie	kościerski	gm. w.	Kościierzyna
459	3	pomorskie	kwidzyński	gm. w.	Gardeja
460	4	pomorskie	kwidzyński	gm. m-w.	Prabuty
461	5	pomorskie	łęborski	gm. w.	Nowa Wieś Lęborska
462	6	pomorskie	malborski	gm. w.	Lichnowy
463	7	pomorskie	malborski	gm. w.	Miłoradz
464	8	pomorskie	nowodworski	gm. w.	Stegna
465	9	pomorskie	nowodworski	gm. w.	Sztutowo
466	10	pomorskie	pucki	gm. w.	Kosakowo
467	11	pomorskie	pucki	gm. w.	Puck
468	12	pomorskie	słupski	gm. w.	Damnica
469	13	pomorskie	słupski	gm. w.	Główczyce
470	14	pomorskie	słupski	gm. m-w.	Kobylnica

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
471	15	pomorskie	słupski	gm. w.	Potęgowo
472	16	pomorskie	słupski	gm. w.	Redzikowo
473	17	pomorskie	słupski	gm. w.	Smołdzino
474	18	pomorskie	słupski	gm. w.	Ustka
475	19	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Bobowo
476	20	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Kaliska
477	21	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Osiek
478	22	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Skórcz
479	23	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Smętowo Graniczne
480	24	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Starogard Gdański
481	25	pomorskie	tczewski	gm. w.	Morzeszczyn
482	26	pomorskie	tczewski	gm. m-w.	Pelplin
483	27	pomorskie	tczewski	gm. w.	Subkowy
484	28	pomorskie	wejherowski	gm. w.	Gniewino
485	1	śląskie	bielski	gm. w.	Jasienica
486	2	śląskie	bielski	gm. w.	Jaworze
487	3	śląskie	cieszyński	gm. w.	Goleszów
488	4	śląskie	cieszyński	gm. w.	Istebna
489	5	śląskie	cieszyński	gm. m-w.	Strumień
490	6	śląskie	częstochoowski	gm. w.	Dąbrowa Zielona
491	7	śląskie	częstochoowski	gm. w.	Janów
492	8	śląskie	częstochoowski	gm. w.	Kłomnice
493	9	śląskie	częstochoowski	gm. w.	Kruszyna
494	10	śląskie	częstochoowski	gm. w.	Olsztyn

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
495	11	śląskie	częstochoowski	gm. w.	Przyrów
496	12	śląskie	gliwicki	gm. m-w.	Toszek
497	13	śląskie	kłobucki	gm. w.	Miedźno
498	14	śląskie	kłobucki	gm. w.	Panki
499	15	śląskie	lubliniecki	gm. w.	Ciasna
500	16	śląskie	lubliniecki	gm. w.	Kochanowice
501	17	śląskie	lubliniecki	gm. w.	Pawonków
502	18	śląskie	pszczyński	gm. w.	Pawłowice
503	19	śląskie	pszczyński	gm. w.	Suszec
504	20	śląskie	tarnogórski	gm. w.	Świerklaniec
505	21	śląskie	tarnogórski	gm. w.	Zbrostawice
506	22	śląskie	zawierciański	gm. w.	Kroczyce
507	23	śląskie	żywiecki	gm. w.	Łękawica
508	1	świętokrzyskie	buski	gm. m-w.	Nowy Korczyn
509	2	świętokrzyskie	buski	gm. w.	Solec-Zdrój
510	3	świętokrzyskie	jędrzejowski	gm. w.	Nagłowice
511	4	świętokrzyskie	jędrzejowski	gm. m-w.	Sędziszów
512	5	świętokrzyskie	jędrzejowski	gm. w.	Wodzisław
513	6	świętokrzyskie	kazimierski	gm. w.	Czarnocin
514	7	świętokrzyskie	kazimierski	gm. m-w.	Opatowiec
515	8	świętokrzyskie	kazimierski	gm. m-w.	Skalbmierz
516	9	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Bieliny
517	10	świętokrzyskie	kielecki	gm. m-w.	Bodzentyn
518	11	świętokrzyskie	kielecki	gm. m-w.	Daleszyce

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
519	12	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Górno
520	13	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Miedziana Góra
521	14	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Mniów
522	15	świętokrzyskie	kielecki	gm. m-w.	Morawica
523	16	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Nowiny
524	17	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Piekoszów
525	18	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Strawczyn
526	19	świętokrzyskie	opatowski	gm. w.	Baćkowice
527	20	świętokrzyskie	opatowski	gm. w.	Sadowie
528	21	świętokrzyskie	ostrowiecki	gm. w.	Bodzechów
529	22	świętokrzyskie	pińczowski	gm. w.	Kije
530	23	świętokrzyskie	pińczowski	gm. w.	Złota
531	24	świętokrzyskie	sandomierski	gm. w.	Dwikozy
532	25	świętokrzyskie	sandomierski	gm. w.	Obrazów
533	26	świętokrzyskie	skarżyski	gm. w.	Łączna
534	27	świętokrzyskie	staszowski	gm. w.	Rytwiany
535	1	warmińsko-mazurskie	bartoszycki	gm. w.	Górowo Iławeckie
536	2	warmińsko-mazurskie	braniewski	gm. w.	Braniewo
537	3	warmińsko-mazurskie	braniewski	gm. m-w.	Pieniężno
538	4	warmińsko-mazurskie	działdowski	gm. w.	Działdowo
539	5	warmińsko-mazurskie	działdowski	gm. w.	Iłowo-Osada
540	6	warmińsko-mazurskie	elbląski	gm. w.	Gronowo Elbląskie
541	7	warmińsko-mazurskie	elbląski	gm. w.	Milejewo
542	8	warmińsko-mazurskie	elbląski	gm. m-w.	Młynary

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
543	9	warmińsko-mazurskie	ełcki	gm. w.	Ełk
544	10	warmińsko-mazurskie	ełcki	gm. w.	Kalinowo
545	11	warmińsko-mazurskie	ełcki	gm. w.	Prostki
546	12	warmińsko-mazurskie	ełcki	gm. w.	Stare Juchy
547	13	warmińsko-mazurskie	giżycki	gm. w.	Giżycko
548	14	warmińsko-mazurskie	godąpski	gm. w.	Banie Mazurskie
549	15	warmińsko-mazurskie	iławski	gm. m-w.	Kisielice
550	16	warmińsko-mazurskie	kętrzyński	gm. w.	Kętrzyn
551	17	warmińsko-mazurskie	nowomiejski	gm. w.	Bratian
552	18	warmińsko-mazurskie	olsztyński	gm. w.	Dywity
553	19	warmińsko-mazurskie	olsztyński	gm. w.	Gietrzwałd
554	20	warmińsko-mazurskie	olsztyński	gm. w.	Purda
555	21	warmińsko-mazurskie	olsztyński	gm. w.	Stawiguda
556	22	warmińsko-mazurskie	olsztyński	gm. w.	Świątki
557	23	warmińsko-mazurskie	piski	gm. m-w.	Biała Piska
558	24	warmińsko-mazurskie	piski	gm. m-w.	Orzysz
559	25	warmińsko-mazurskie	szczywieński	gm. w.	Jedwabno
560	26	warmińsko-mazurskie	szczywieński	gm. w.	Rozogi
561	27	warmińsko-mazurskie	szczywieński	gm. w.	Świątajno
562	28	warmińsko-mazurskie	węgorzewski	gm. w.	Budry
563	1	wielkopolskie	chodzieski	gm. w.	Budzyń
564	2	wielkopolskie	chodzieski	gm. w.	Chodzież
565	3	wielkopolskie	chodzieski	gm. m-w.	Margonin

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
566	4	wielkopolskie	chodzieski	gm. m-w.	Szamocin
567	5	wielkopolskie	czarnkowsko-trzcianecki	gm. w.	Lubasz
568	6	wielkopolskie	czarnkowsko-trzcianecki	gm. m-w.	Trzcianka
569	7	wielkopolskie	gnieźniński	gm. w.	Kiszkowo
570	8	wielkopolskie	gnieźniński	gm. w.	Mieleszyn
571	9	wielkopolskie	gostyński	gm. m-w.	Borek Wielkopolski
572	10	wielkopolskie	gostyński	gm. m-w.	Krobia
573	11	wielkopolskie	gostyński	gm. w.	Pępowo
574	12	wielkopolskie	gostyński	gm. m-w.	Pogorzela
575	13	wielkopolskie	grodziski	gm. w.	Granowo
576	14	wielkopolskie	jarociński	gm. m-w.	Jaraczewo
577	15	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Blizanów
578	16	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Brzeziny
579	17	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Koźminek
580	18	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Mycielin
581	19	wielkopolskie	kaliski	gm. m-w.	Opatówek
582	20	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Baranów
583	21	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Bralin
584	22	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Łęka Opatowska
585	23	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Rychtal
586	24	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Trzcinica
587	25	wielkopolskie	kolski	gm. w.	Grzegorzew
588	26	wielkopolskie	kolski	gm. w.	Olszówka
589	27	wielkopolskie	koniński	gm. w.	Kazimierz Biskupi

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
590	28	wielkopolskie	koniński	gm. w.	Wierzbinek
591	29	wielkopolskie	kościański	gm. m-w.	Czempiń
592	30	wielkopolskie	kościański	gm. w.	Kościan
593	31	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Krzemieniewo
594	32	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Lipno
595	33	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Święciechowa
596	34	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Wijewo
597	35	wielkopolskie	międzychodzki	gm. w.	Chrzypsko Wielkie
598	36	wielkopolskie	międzychodzki	gm. w.	Kwilcz
599	37	wielkopolskie	nowotomyski	gm. w.	Kuślin
600	38	wielkopolskie	nowotomyski	gm. w.	Miedzichowo
601	39	wielkopolskie	obornicki	gm. m-w.	Oborniki
602	40	wielkopolskie	ostrowski	gm. m-w.	Odolanów
603	41	wielkopolskie	ostrowski	gm. w.	Ostrów Wielkopolski
604	42	wielkopolskie	ostrowski	gm. m-w.	Raszków
605	43	wielkopolskie	ostrowski	gm. w.	Sieroszewice
606	44	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Czajków
607	45	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Doruchów
608	46	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. m-w.	Grabów nad Prosną
609	47	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Kobyła Góra
610	48	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Kraszewice
611	49	wielkopolskie	pilski	gm. w.	Kaczory
612	50	wielkopolskie	pilski	gm. w.	Szydłowo
613	51	wielkopolskie	pilski	gm. m-w.	Ujście

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
614	52	wielkopolskie	poznański	gm. m-w.	Buk
615	53	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Czerwonak
616	54	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Dopiewo
617	55	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Kleszczewo
618	56	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Komorniki
619	57	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Rokietnica
620	58	wielkopolskie	poznański	gm. m-w.	Stęszew
621	59	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Suchy Las
622	60	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Tarnowo Podgórne
623	61	wielkopolskie	rawicki	gm. m-w.	Bojanowo
624	62	wielkopolskie	rawicki	gm. m-w.	Miejska Górka
625	63	wielkopolskie	rawicki	gm. w.	Pakosław
626	64	wielkopolskie	śtupecki	gm. w.	Lądek
627	65	wielkopolskie	śtupecki	gm. w.	Orchowo
628	66	wielkopolskie	śtupecki	gm. w.	Ostrowite
629	67	wielkopolskie	śtupecki	gm. w.	Powidz
630	68	wielkopolskie	śtupecki	gm. w.	Strzałkowo
631	69	wielkopolskie	szamotulski	gm. w.	Duszniki
632	70	wielkopolskie	szamotulski	gm. w.	Kaźmierz
633	71	wielkopolskie	szamotulski	gm. w.	Obrzycko
634	72	wielkopolskie	średzki	gm. w.	Krzykosy
635	73	wielkopolskie	średzki	gm. w.	Zaniemyśl
636	74	wielkopolskie	śremski	gm. w.	Brodnica
637	75	wielkopolskie	śremski	gm. m-w.	Dolsk

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
638	76	wielkopolskie	śremski	gm. m-w.	Książ Wielkopolski
639	77	wielkopolskie	śremski	gm. m-w.	Śrem
640	78	wielkopolskie	turecki	gm. w.	Kawęczyn
641	79	wielkopolskie	turecki	gm. w.	Przykona
642	80	wielkopolskie	turecki	gm. m-w.	Tuliszków
643	81	wielkopolskie	turecki	gm. w.	Turek
644	82	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Damastawek
645	83	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Mieścisko
646	84	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Wapno
647	85	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Wągrowiec
648	86	wielkopolskie	wrzeński	gm. m-w.	Nekla
649	1	zachodnio-pomorskie	choszczeński	gm. w.	Krzęcin
650	2	zachodnio-pomorskie	drawski	gm. m-w.	Drawsko Pomorskie
651	3	zachodnio-pomorskie	drawski	gm. w.	Wierzchowo
652	4	zachodnio-pomorskie	goleniowski	gm. w.	Przybiernów
653	5	zachodnio-pomorskie	gryfiński	gm. m-w.	Cedynia
654	6	zachodnio-pomorskie	gryfiński	gm. w.	Stare Czarnowo
655	7	zachodnio-pomorskie	gryfiński	gm. w.	Widuchowa
656	8	zachodnio-pomorskie	kołobrzeski	gm. m-w.	Gościno
657	9	zachodnio-pomorskie	kołobrzeski	gm. w.	Kołobrzeg
658	10	zachodnio-pomorskie	kołobrzeski	gm. w.	Ustronie Morskie
659	11	zachodnio-pomorskie	koszaliński	gm. w.	Będzino
660	12	zachodnio-pomorskie	koszaliński	gm. w.	Biesiekierz

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
661	13	zachodnio-pomorskie	koszaliński	gm. m-w.	Mielno
662	14	zachodnio-pomorskie	koszaliński	gm. m-w.	Sianów
663	15	zachodnio-pomorskie	koszaliński	gm. w.	Świeszyno
664	16	zachodnio-pomorskie	myśliborski	gm. w.	Boleszkowice
665	17	zachodnio-pomorskie	policki	gm. w.	Dobra
666	18	zachodnio-pomorskie	sławieński	gm. w.	Dartowo
667	19	zachodnio-pomorskie	sławieński	gm. w.	Malechowo

Lp.	Lp_woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
668	20	zachodnio-pomorskie	sławieński	gm. w.	Postomino
669	21	zachodnio-pomorskie	sławieński	gm. w.	Sławno
670	22	zachodnio-pomorskie	stargardzki	gm. w.	Dolice
671	23	zachodnio-pomorskie	stargardzki	gm. m-w.	Suchań
672	24	zachodnio-pomorskie	świdwiński	gm. w.	Rąbino
673	25	zachodnio-pomorskie	wałcki	gm. m-w.	Miroslawiec
674	26	zachodnio-pomorskie	wałcki	gm. w.	Wątcz

– *NIC O NAS BEZ NAS* –

